

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Gunilla Davidsson Lundh
010 - 224 10 10 (vxl)
skane@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Dalby Norreskog i Lunds kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart punktstreckad linje på bifogad karta, Bilaga 1, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

När detta beslut om naturreservat vinner laga kraft upphävs, med stöd av 7 kap. 7§ miljöbalken, Länsstyrelsens beslut den 28 augusti 1979 om bildandet av naturreservatet Dalby Norreskog (Dnr 11.1211-613-76, 1281-217).

Naturresevatets läge och utbredning. Svart heldragen linje utgör resevatetsgränsen. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Uppgifter om naturresevatet

Namn	Dalby Norreskog
Kommun	Lund
Natura 2000 ID	SE 0430023
NVR/DOS-ID	2001544/1026627
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	del av Dalby 60:1
Markägarkategori	Staten (Statens fastighetsverk)
Läge	ca 0,5 km NNO Dalby tätort
Koordinat centralpunkt	x: 395357 y: 6171804 (SWEREF99)
Naturgeografisk region	Nr 6 Sydvest-Skånes slättområde
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland
Inskrivna nyttjanderätter	Se bilaga 5
Gemensamhetsanläggningar	Se bilaga 5
Areal	ca 74 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda, vårda och utveckla områdets natur- och kulturpräglade miljöer bestående av ädellövskog, som till viss del betas, svämlövskog och betesmarker. Områdets långa kontinuitet som trädbärande- och beteshävdad mark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vid behov restaureras. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Syftet är även att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet och för upplevelse av områdets kulturlämningar.

Syftet ska uppnås genom att:

- Ädellövskogen med näringsrik ekskog och näringsrik bokskog sköts med naturvårdsinriktade åtgärder för att utvecklas till en naturskog med kontinuerligt stort innehåll av gamla träd och död ved. Exempel på åtgärder är luckhuggning, frihuggning av grova eller vidkroniga träd samt ersättningsträd, ringbarkning samt tillskapande av högstubbar.
- Svämlövskogen och svämädellövskogen lämnas i det närmaste för fri utveckling med naturlig intern beståndsdynamik,
- Betade skogsområden sköts med naturvårdsinriktade åtgärder för att skapa förutsättningar för utveckling av en gles skog med vidkroniga grova ädellövträd och ersättningsträd till dessa. Exempel på åtgärder är frihuggning av grova träd och ersättningsträd, ringbarkning, tillskapande av högstubbar och frånstängsling av ersättningsträd,
- Ingen levande eller död ädellövved tas bort från obetade skogsområden,
- Betesmarkerna sköts med naturvårdsinriktad beteshävd och nödvändiga åtgärder vidtas för att bevara och stärka livsmiljöer för fridlysta eller rödlistade arter,
- Kulturhistoriska lämningar som åskådliggör hur området utnyttjats i ett historiskt perspektiv ska bevaras och beaktas vid skötseln så att de inte förstörs och vid behov ska de synliggöras genom röjning,
- Anordningar för besökare, såsom parkeringsplats, informationsskyltar, broar samt stängselgenomgångar anläggs och underhålls,
- Åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om hotade arter.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avverka träd eller buskar eller bortföra död ved,
2. plöja, spränga, gräva, schakta, dika, utfylla, tippa, dumpa, anordna upplag, bedriva täkt, markbearbeta eller på annat sätt skada mark, stengården eller småvatten,
3. dra fram mark- eller luftledningar,
4. sätta upp byggnad eller annan anläggning,
5. utföra vattenreglering, dämma, leda bort vatten eller på annat sätt påverka hydrologin,
6. stödutfodra, använda kemiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämnen, kalk eller andra gödsel- eller jordförbättringsmedel,
7. låta betesdjur som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
8. sambete med gödslade marker,
9. omföra betesmark till åker- eller skogsmark,
10. bedriva jakt under lördagar, söndagar och helgdagar,
11. utfodra vilt,
12. så eller plantera växter eller att sätta ut djur,

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser och upplysning om naturreservatet,
2. skötsel av skog innefattande naturvårdsåtgärder. Detta kan innebära betning, luckhuggning, frihuggning runt vidkroniga träd och ersättningsträd, åtgärder för att gynna föryngring av ädellövträd, ringbarkning, tillskapande av

- högstubbar, röjning och avverkning av träd och buskar samt skapande av faunadepåer enligt kartbilaga 2,
3. skötsel av betesmark innefattande betesdrift, slåtter/putsning, röjning och avverkning av träd och buskar, naturvårdsbränning, uppsättande och underhåll av stängsel och vattenanordningar för betesdjur, åtgärder för att utveckla träd- och buskskiktet enligt kartbilaga 2,
 4. åtgärder för att gynna hotade arter, t e x genom plantering eller sådd av inhemska arter som är knutna till och naturliga för biotoperna i området,
 5. bekämpning av för området främmande, invasiva arter,
 6. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet såsom parkering, eldstad, övergångar, broar, bänk och bord,
 7. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten eller naturföremål och kulturlämningar,
2. tälta eller sätta upp utrustning för övernattning,
3. ställa upp husvagn, husbil eller liknande under tiden 00.00 - 05.00,
4. elda annat än med friluftskök,
5. rida/köra med häst annat än på väg,
6. cykla annat än på väg,
7. ta med hund som inte hålls i fysiskt koppel,
8. föra bort död ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
9. på ett störande och/eller högljutt sätt använda musik- eller ljudanläggning,
10. placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, eller liknande,
11. köra motordrivet fordon utanför väg eller parkeringsplats,
12. starta eller landa med luftfartyg, exempelvis drönare.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd:

13. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod¹ som inte förstör djurets livsmiljö, med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,
14. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar med undantag av enstaka beläggsexemplar, under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,
15. placera eller sätta upp snitsel, orienteringskontroll eller liknande anordning annat än tillfälligt, högst tio dygn, under förutsättning att kontaktuppgifter och datum för uppsättning anges på de utplacerade föremålen,
16. utföra vetenskapliga eller andra undersökningar som kan störa naturmiljön.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för;

- förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel eller tillsyn av området enligt vad som framgår av föreskrifter B1-7.
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Exempel på driftåtgärder som ovan åsyftas är: lagning av mindre beläggningsskador och potthål, röjning och slåtter av väglänther eller rensning av vägtrummor och vägdiken och kapning av överhängande grenar.
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken. Inför utförandet av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden.
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande staten, kommunen, el-, energi- eller teledistributör. Inför utförande av arbete ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren

¹ Med selektiv metod menas handplockning, håvning, sällning eller annan teknik där de djur som inte ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

informeras i efterhand, dock senast inom tre arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

Från reservatsföreskrifterna gäller följande undantag;

A2 vad gäller tillfälliga upplag i samband med skötsel av markerna.

A6 undantag gäller för övergångsutfodring av betesdjur i maximalt två veckor vid betessläpp och installning. Lämpliga utfodringsplatser ska överenskommas med naturreservatets förvaltare.

A7 gäller ej vid behandling av parasitangrepp som konstaterats under pågående betessäsong om korttidsverkande preparat används.

A11 undantag gäller för åtling, t ex med foderautomat med högst 1 kg foder per dygn, för att underlätta vid jakt. Omfattning och plats för åtling ska överenskommas med naturreservatets förvaltare.

Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Uppllysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter, med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (13–18 §§).
- 11 kap 9a § miljöbalken med krav på anmälan till Länsstyrelsen vid åtgärder i vatten. Detta kan t.ex. vara grävning, fyllning eller dämning.
- 2 kap kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd för fornlämningar.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning.

- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter.
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, t ex deras föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst eller hänsynslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §).
- Transportstyrelsens föreskrifter om obemannade luftfartyg (drönare) TSFS 2017:110. Dessa föreskrifter reglerar bl a det obemannade luftfartygets avstånd till människor och djur för att ingen eller inget ska komma till skada och säger även att de kategorier av obemannade luftfartyg som endast får flygas inom synhåll från operatören inte får flygas på en högre höjd än 120 m över mark- eller vattenytan i okontrollerat luftrum.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna och som kan medföra en väsentlig skada på naturmiljön, såsom markslitage eller påverkan på djurlivet vid t ex större tävlingar, friluftsanslag mm. ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Naturreservatet Dalby Norreskog består av lövskogspartier och betesmarker på friska till fuktiga svagt kuperade marker. Berggrunden består huvudsakligen av metamorfa (omvandlade) bergarter i form av gnejs, skiffer, amfibolit m.m. Jordarten utgörs dels av grovkornig och näringsfattig skiffer-urbergsmorän (NO-morän), dels av lerhaltig och näringsrik baltisk morän. Gränsen mellan de olika typerna av morän går i princip tvärs igenom reservatet så att skogsområdet ligger på den näringsfattiga NO-moränen medan den öppna betesmarken ligger på den näringsrika baltiska moränen. Ett (huvudsakligen rörlagt) vattendrag löper genom reservatet i

nord-sydlig riktning. Vattendraget är uttrit på äldre kartmaterial och spår av det och dess biflöden syns tydligt på aktuella flygfoton

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Naturreseptatet Dalby Norreskog utgör tillsammans med nationalparken Dalby Söderskog området Dalby Hage. Hela detta område har använts som betesmark under många hundra år utan avbrott. Under medeltiden var området underställt Dalby kloster och utnyttjades för hästbete under benämningen Dalby hästhage. Efter reformationen blev klostret kungsgård och ett stuteri anlades varvid området förmodligen betades intensivt av hästar. Dalby Söderskog avsattes 1918 som nationalpark, betesfredades och lämnades i princip för fri utveckling men på Dalby Norreskogs skogsmarker pågick betet, åtminstone periodvis, fram till 1930-talet och har nu återupptagits på senare tid. Den idag helt öppna betesslätten mellan Söderskogen och Norreskogen har förmodligen betats utan avbrott i århundraden. Hela området "Dalby hage" har förmodligen ända sedan medeltiden haft i princip samma utseende som idag. Äldre kartmaterial i form av geometriska kartor, Skånska rekognosceringskartan från 1812-1820 m.fl. visar på förekomsten av två trädbevuxna partier (Söderskogen och Norreskogen) åtskilda av en i huvudsak öppen betesmark.

Det aktuella området ligger inom utpekade område för kulturmiljövården dvs Särskilt värdefull kulturmiljö i det regionala Kulturmiljöprogram för Skåne från 2006.

Biologiska bevarandevärden

Dalby Norreskogs långa hävdtradition i kombination med en mosaik av olika biotoper med allt ifrån helt öppna till träd- och buskrika betesmarker med ett artrikt fålskikt, skogsmarker av olika slag och hävd samt en variation i fuktighetsförhållanden med allt från torra till blöta marker skapar förutsättning för en mångformig och biologiskt värdefull flora och fauna.

Den norra delen av området, i vilket Natura 2000-området ingår, är omväxlande mellan skogsmark, som delvis är betad, och halvöppen till öppen betesmark. I söder utgörs reservatet huvudsakligen av öppna betesmarker med träd- och buskbevuxna partier i gränsen mot omgivande marker.

Delar av lövskogarna i området bär tydliga spår av tidigare beteshävd genom förekomsten av äldre vidkroniga ekar. Flera av dem är invuxna i yngre trädvegetation då beteshävd varit avbruten sedan 1930-talet. Restaureringsåtgärder i form av röjning och gallring för att gynna de gamla ekarna och för att återskapa en mer ljusöppen skog har påbörjats i vissa delar. Trädslogen bok och ek dominerar på Norreskogens torra till friska skogsmarker (naturtyperna 9130 och 9160) medan ask och al tar över i de fuktigare miljöerna (naturtyperna 91E0 eller 9750 och 91F0 eller 9760). I de områden som domineras av ek är hassel, hagtorn och benved fram-

trädande i buskskiktet även om sykomorlönns bitvis dominerar kraftigt. I fältskiktet dominerar generellt sett gulplister och skogsbingel utom i de fuktigaste markpartierna där älgört och kärrfibbla är framträdande inslag. Noterbara kärlväxter som påträffats är skogsveronika, bokarv och blåsippa. Bland fågelarterna kan nämnas glada (Natura 2000-art inom Fågeldirektivet), skogsduva, stenknäck, mindre hackspett och hämpling. Förekomsten av olika svamparter är hög och den mycket ovanliga arten cinnobermussling (VU) har noterats i området hösten 2020. Den lägre florans och faunan är bristfälligt känd i Dalby Norreskog men med tanke på områdets närhet till värdekärnan Dalby Söderskog och områdets långa kontinuitet av oförändrad markanvändning är det troligt att skyddsvärda och hotade arter förekommer i området.

Betesmarkerna i området utgörs dels av helt öppna marker med varierande fuktighetsförhållanden och med ett förhållandevis triviale gräsdominerat fältskikt och dels av mer artrika marker med ett flertal hävdgynnade arter och ett fint utvecklat träd- och buskskikt.

Områdets betesmarker förbinds med varandra genom en fädrift genom skogsområdet Norreskogen. Den mindre betesmarken längs i nordost ingår i Natura 2000-området med bl.a. naturtyperna Torra hedar (4030) och Fuktängar (6410). Här påträffas i fuktiga markpartier kärrkavle, mannagräs, hirsstarr, hundstarr, humleblomster, blodrot, gökblomster, kärrtistel och kärrjohannesört medan rödven, fårsvingel, stenmåra, liten blålocka och backsippa växer på torrare mark. På den stora böljande betesslätten som är helt öppen är vegetationen mer gödselpåverkad och domineras delvis av tuvtåtel. I övrigt förekommer bl.a. krypven, ängsgröe, revsmörblomma, ängsbräsma, mandelblom, stenmåra och på senare tid även enstaka ängsnycklar. På och i anslutning till upp trampade kreatursstigar påträffas vårkällört, tidigare rödlistad art. Den nordvästra och södra delen och längs stengården förekommer betydande inslag med träd- och buskvegetation, främst ek och hagtorn, samt ett fältskikt med hävdgynnade arter. I äldre tid förekom orkidéerna Adam och Eva och göknycklar på Norreskogens betesmarker men de är numera att betrakta som försvunna. Uppgifter om rödlistade arter som påträffats i området redovisas nedan i tabellform.

Organismgrupp	Art och hotkategori enligt rödlistan 2020
Kärlväxter	Backsippa (VU), Majnycklar (NT), Kärrjohannesört (NT), Skogsveronika (NT), Hartmansstarr 2, (VU), Desmeknopp, (NT)
Svampar	Cinnobermussling (VU), stor tratticka (NT), bronssopp (NT), kortfotkremla (NT)
Träd	Skogsalm (CR), Ask (EN)
Fåglar	Mindre hackspett (NT)

Friluftsliv och tillgänglighet

Dalby Norreskog har med sin omväxlande natur, rika biologiska mångfald och väldokumenterade historia stora rekreativa värden som förstärks av närheten till den välbesökta nationalparken Dalby Söderskog och naturreservatet Skrylle. Områdets läge i en storstadsregion (Malmö, Lund och Köpenhamn), där det råder brist på naturområden, är en faktor som ytterligare understryker områdets betydelse för rekreation- och friluftsliv.

Skälen för beslutet

Dalby Norreskog hyser höga biologiska värden som framförallt är knutna till de hävdade betesmarkerna och till de skogliga miljöerna. Området har en mycket lång hävdkontinuitet och höga kulturhistoriska värden och är en del av ett större sammanhängande område av skyddad natur (nationalparken Dalby Söderskog och naturreservatet Skrylle) som tillsammans har ett stort rekreativt värde i regionen. De prioriterade bevarandevärdena är framförallt att långsiktigt skydda och utveckla områdets betesmarker och dess hävdgynnade värden, områdets skogliga miljöer, som till viss del är beteshävdade, samt att utveckla gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Området har även stor betydelse för friluftslivet och för de kulturhistoriska värdena.

För att naturvärdena ska bestå och utvecklas i området är det viktigt att betesmarkerna betas och sköts på ett naturvårdsinriktat sätt vilket innebär att ingen gödning eller stödutfodring av betesdjur får ske och att inga kemiska bekämpningsmedel får användas och att betade skogsområden sköts med naturvårdsåtgärder så att de utvecklas till en gles betad skog med vidkroniga grova ädellövträd och ett glest

² Ev. försvunnen.

buskskikt. För att utveckla och bibehålla naturvärdena i skog som inte betas är det viktigt att denna sköts på ett naturvårdsinriktat sätt vilket innebär att inget uttag av ädellövvirke sker och att skötselåtgärder ska vara inriktade på att gynna utvecklingen av gamla ädellövträd och ersättningsträd till dessa, skapande av död ved, luckor och andra strukturer som är viktiga för den biologiska mångfalden.

Området beslutades som naturreservat den 28 augusti 1979 och delar av området har därefter blivit ett Natura 2000-område enligt EU:s art- och habitatdirektiv³, vilket innebär att Sverige förbundit sig att bevara utpekade arter och naturtyper och att åtgärder ska vidtas för att gynnsam bevarandestatus ska uppnås.

Enligt reservatsbeslutet från 1979 är syftet med naturreservatet att bevara områdets kulturella och vetenskapliga naturvärden samt att göra det attraktivt för det rörliga friluftslivet. Enligt samma beslut är det förbjudet att avverka träd men skötselplanen medger ett naturvårdsinriktat skogsbruk i vissa delar av skogen som idag ingår i Natura 2000-området. Förbudet har således inte tolkats som ett absolut förbud. Beslutet medger dessutom spridning av handelsgödsel på vissa delar av betesmarkerna och inom vissa områden får det spridas handelsgödsel efter länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen ser därför ett behov av att komplettera och förtydliga syftet med naturreservatet samt föreskrifterna för att uppnå ett starkare skydd med naturreservatet.

Syftet med naturreservatet har preciserats samt kompletterats med att gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Syftet om att bevara dess ”kulturella och vetenskapliga naturvärden” har ersatts med; bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda, vårda och utveckla områdets natur- och kulturpräglade miljöer bestående av ädellövskog, som till viss del betas, svämlövskog och betesmarker. Syftet har även kompletterats med beskrivning på åtgärder som ska utföras för att syftet ska uppnås.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. Flertalet föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken motsvarar föreskrifterna i reservatsbeslutet från 1979. Förändringar för att stärka skyddet har gjorts enligt följande:

- Föreskrift om förbud att utföra vattenreglering, dämning, leda bort vatten eller på annat sätt påverka hydrologin läggs till eftersom det är viktigt att bibehålla en så naturlig och ostörd hydrologi i området som möjligt.
- Föreskrifterna om att använda handelsgödsel inom skogsområden och att använda bekämpningsmedel inom hela området samt att använda handelsgödsel inom delar av betesmarkerna ändras och ersätts med A6. För att kunna uppnå syftet med reservatet är det viktigt att ingen användning av

³ Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

någon typ av gödsel eller växtnäringssämnen tillförs på betesmarkerna eller i skogen. Stödutfodring under längre tid ger en indirekt näringspåverkan och därför har föreskriften även kompletterats med förbud om detta.

- Föreskrift som att reglera användning av avmaskningsmedel har lagts till eftersom avmaskningsmedel är negativt för den biologiska mångfalden.
- Förbud om sambete med gödslade marker har lagts till eftersom det ger en indirekt gödningspåverkan som är negativt för den hävdgynnade floran.
- Förbud om att utfodra vilt har lagts till men det finns undantag för åtling för att underlätta för jakt. Det finns i dagsläget problem med ökat antal vildsvin, både inom reservatet och i intilliggande skyddade områden, som framförallt påverkar fålskiktet negativt. Viltutfodring kan innebära ökad överlevnad av unga individer vilket påverkar viltstammarnas storlek varför det finns skäl att begränsa viltutfodring.
- Föreskriften om att plantera eller så växter har kompletterats så att det även omfattar förbud om att sätta ut djur eller andra organismer.

Vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång har dessa kompletterats och preciserats så att de ger stöd för områdets förvaltning så att syftet med skyddet kan tillgodoses.

Beträffande ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet görs ändringar i syfte att modernisera språkbruket, utveckla och precisera dem samt att synkronisera dem med intilliggande skyddade områden. Några föreskrifter stryks eller ändras för att tillgodose allmänhetens behov av rekreation och för att undvika onödiga inskränkningar i allemansrätten.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla kulturpåverkade naturmiljöer samt för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter och för att kunna upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd för arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv gör Länsstyrelsen bedömningen att det föreligger skäl för att skydda området som naturreservat.

Länsstyrelsen får upphäva beslut som den har meddelat enligt 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl. Länsstyrelsen gör bedömningen att det föreligger synnerliga skäl för att upphäva tidigare beslut från den 28 augusti 1979 om bildande av naturreservatet Dalby Norreskog (Dnr 11.1211-613-76, 1281-217) eftersom det nya reservatet har motsvarande skydd samt att det innehåller ett tydligare syfte samt de föreskrifter som är nödvändiga för att uppfylla syftet med naturreservatet. Vidare gör Länsstyrelsen bedömningen att ett nytt beslut inte försvårar för allmänhetens nyttjande av området i någon större omfattning.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Området är prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för skogsskydd. Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen "Levande skogar", "Ett rikt odlingslandskap" och "Ett rikt växt- och djurliv" och bidrar till en grön infrastruktur i landskapet vilket bl a skapar möjlighet för spridning av skyddsvärda arter.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ärendets handläggning

Naturreservatet Dalby Norreskog bildades 1979 och 2005 blev det fastställt av EU-kommissionen som ett Natura 2000-område inom habitatdirektivet (SCI). När naturreservatet bildades ägdes och förvaltades fastigheten av Domänverket men överfördes senare till Statens fastighetsverk (SFV). Ett nytt förslag till skötselplan för naturreservatet togs fram och skickades ut på remiss 2012 men fastställdes aldrig..

Eftersom det råder en del oklarheter i reservatsbeslutet från 1979 vad gäller skötseln av skogen och delar av betesmarkerna, då beslut och skötselplan inte riktigt överensstämmer med varandra, och då delar av området blivit beslutat som Natura 2000-område efter att naturreservatet bildades, finns det behov av att stärka skyddet för området, vilket innebär att ett nytt beslut och skötselplan behöver tas fram.

Länsstyrelsen ansåg även att det fanns behov av att revidera beslut och skötselplan för att möjliggöra restaurering av den trasiga rörlagda bäckfåran och för att kunna anlägga småvatten. Detta arbete påbörjades år 2017 och en inledande dialog och fältnöten har hållits med markägaren (SFV) samt arrendatorer. Ett första förslag till beslut och skötselplan översändes till SFV mars 2018. SFV meddelade då att de och arrendatorerna inte är intresserade av att man utför någon restaurering av den rörlagda bäckfåran eller att småvatten anläggs, men hade i övrigt inga synpunkter på förslaget. Eftersom Länsstyrelsen ansåg att det var positivt ur naturvårdssynpunkt att kunna utföra de föreslagna åtgärderna för den rörlagda bäcken och att anlägga småvatten behölls skrivningarna om detta i det förslag som gick ut på remiss i januari 2019. Förslaget ligger dessutom i linje med länsstyrelsens uppdrag att skydda och utveckla värdefulla naturmiljöer. I de remissvar som inkom från SFV och arrendator framfördes starkt motstånd mot att restaurera bäckfåran och att anlägga småvatten. I förslag till beslut och skötselplan framgick det att förslag på åtgärder skulle utredas närmare i särskilt projekt för att kunna precisera. Eftersom Länsstyrelsen ville ha en fortsatt dialog om förslagen gav Länsstyrelsen ett uppdrag till ett konsultföretag att närmare undersöka förutsättningarna för de föreslagna åtgärderna, vilket presenterades i en rapport september 2020. Länsstyrelsen har varit ute i fält tillsammans med en av arrendatorerna samt med representant från SFV för att diskutera förslagen och har även haft telefonmöte med SFV efter att rapporten tagits fram. Eftersom vi inte har lyckats komma överens om de föreslagna åtgärderna så har Länsstyrelsen bestämt sig för att inte gå vidare med förslag på restaurering av den rörlagda bäcken och anläggning av småvatten och ändrar i beslut och skötselplan. Länsstyrelsen anser dock att det hade varit önskvärt och positivt ur naturvårdssynpunkt att utföra de föreslagna åtgärderna och hoppas på att en diskussion om detta kan återupptas i framtiden.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se Bilaga 6.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutligahandläggningen har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Gunilla Davidsson Lundh, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Ola Melin

Gunilla Davidsson Lundh

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med hänvisning till föreskrifter
3. Förslag till skötselplan
4. Sammanställning av remissyttrande och bemötande
5. Fastighetsförteckning samt inskrivna rättigheter mm (saknas pga GDPR)
6. Hur man överklagar
7. Sändlista (saknas pga GDPR)

Använd Länsstyrelsens e-tjänst för komplettering av eller yttrande i ärenden. Klicka [här](#) för att komma till e-tjänsten.

Länsstyrelsen
Skåne

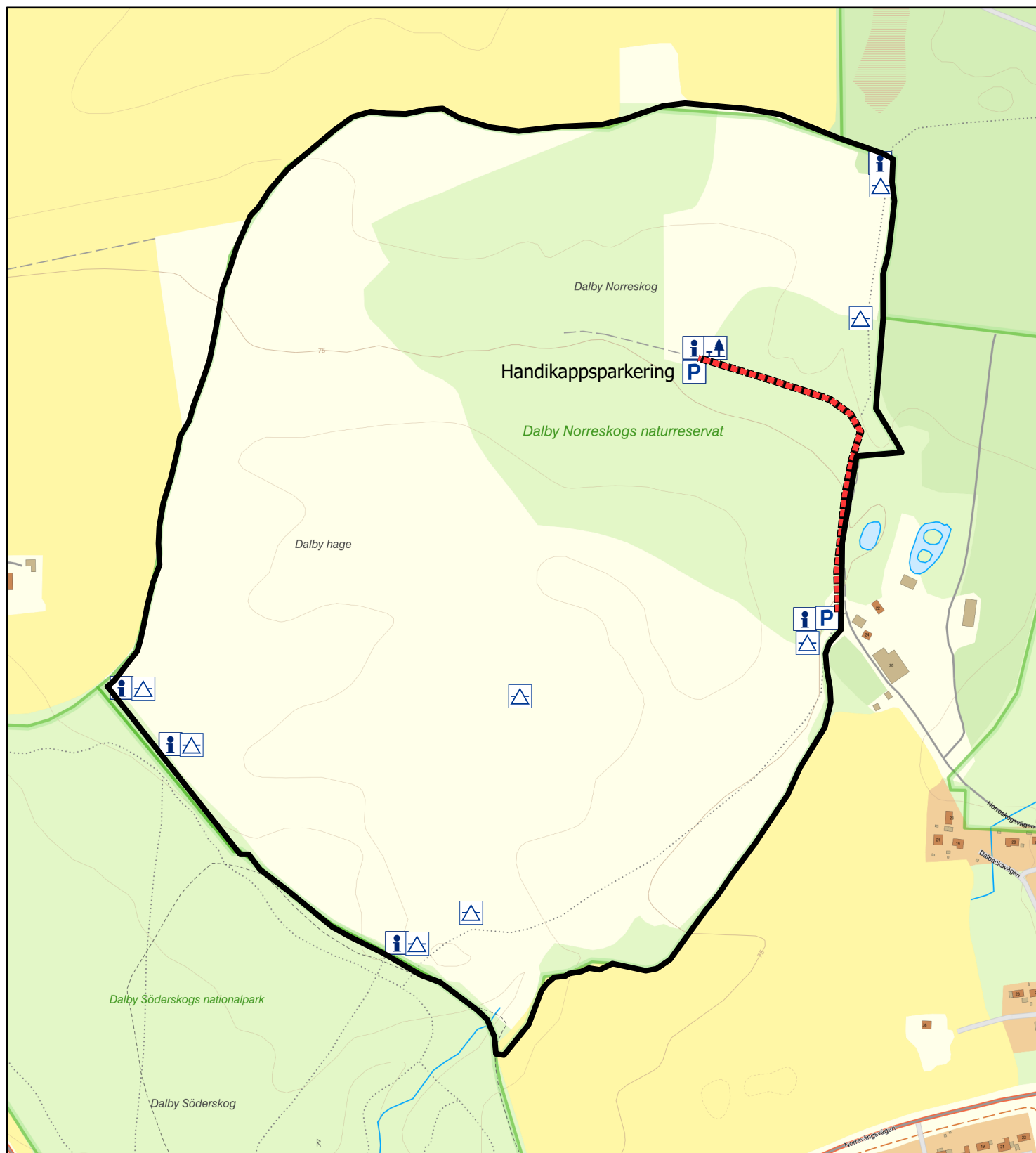
BESLUT

2021-12-02

17(17)

Dnr 511-6663-2018
1281-217

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1. Naturreservatets gräns och anläggningar Naturreservatet Dalby Norreskog, Lunds kommun

	Naturreservatets gräns		P-plats
	Väg - föreskrift C5 och C6		Rastplats
	Informationsskylt		Stängselgenomgång

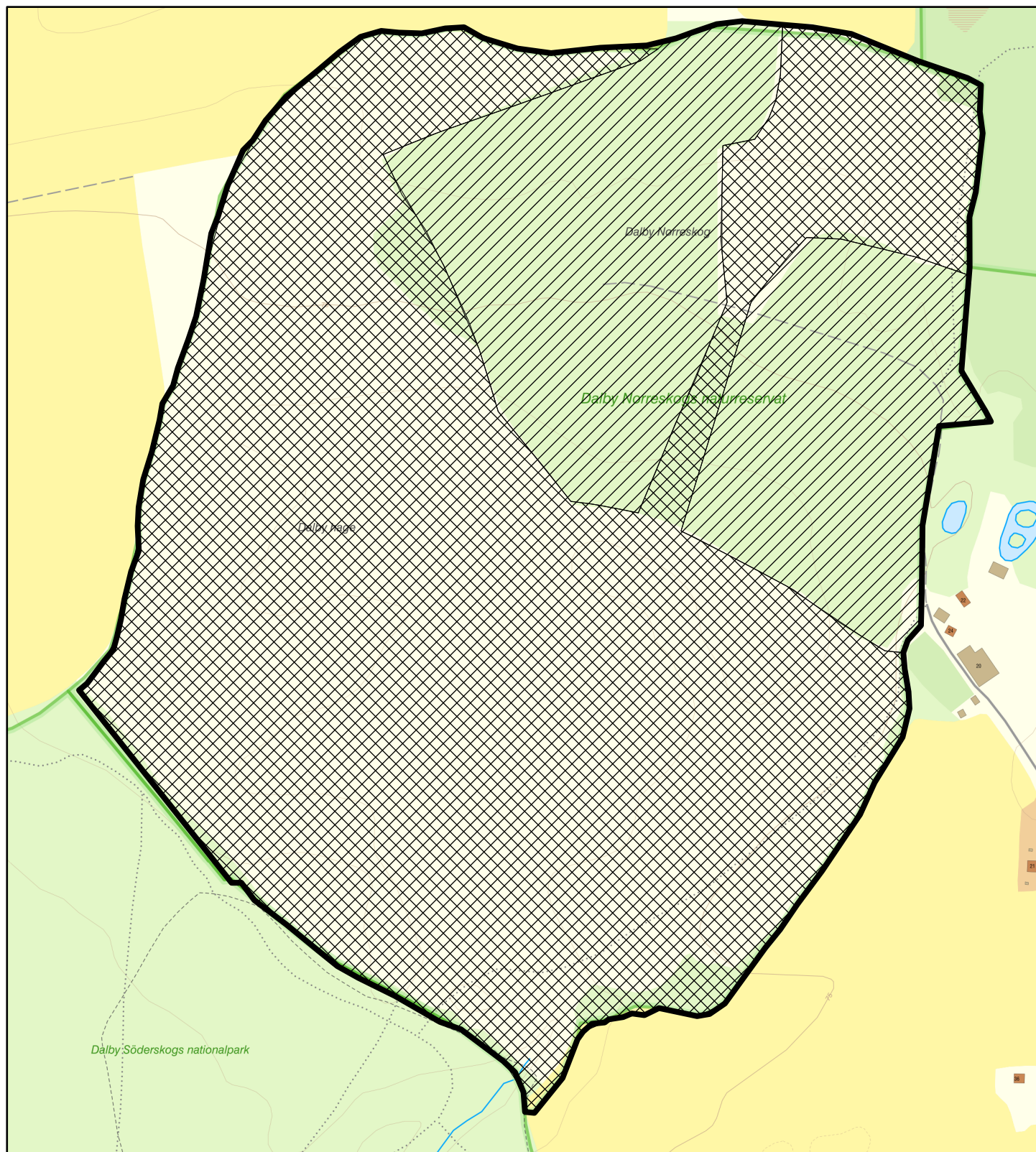
0 100 200 300 Meter

Länsstyrelsen
Skåne

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Dalby Norreskog
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-6663-2018 1281-217

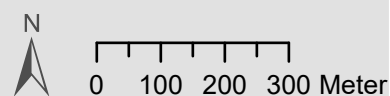
© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2. Karta med hänvisning till föreskrifter Naturreservatet Dalby Norreskog, Lunds kommun

- Naturreservatets gräns
- Område som berörs av föreskrift B2
- Område som berörs av föreskrift B3

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Dalby Norreskog
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-6663-2018 1281-217

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Länsstyrelsen
Skåne

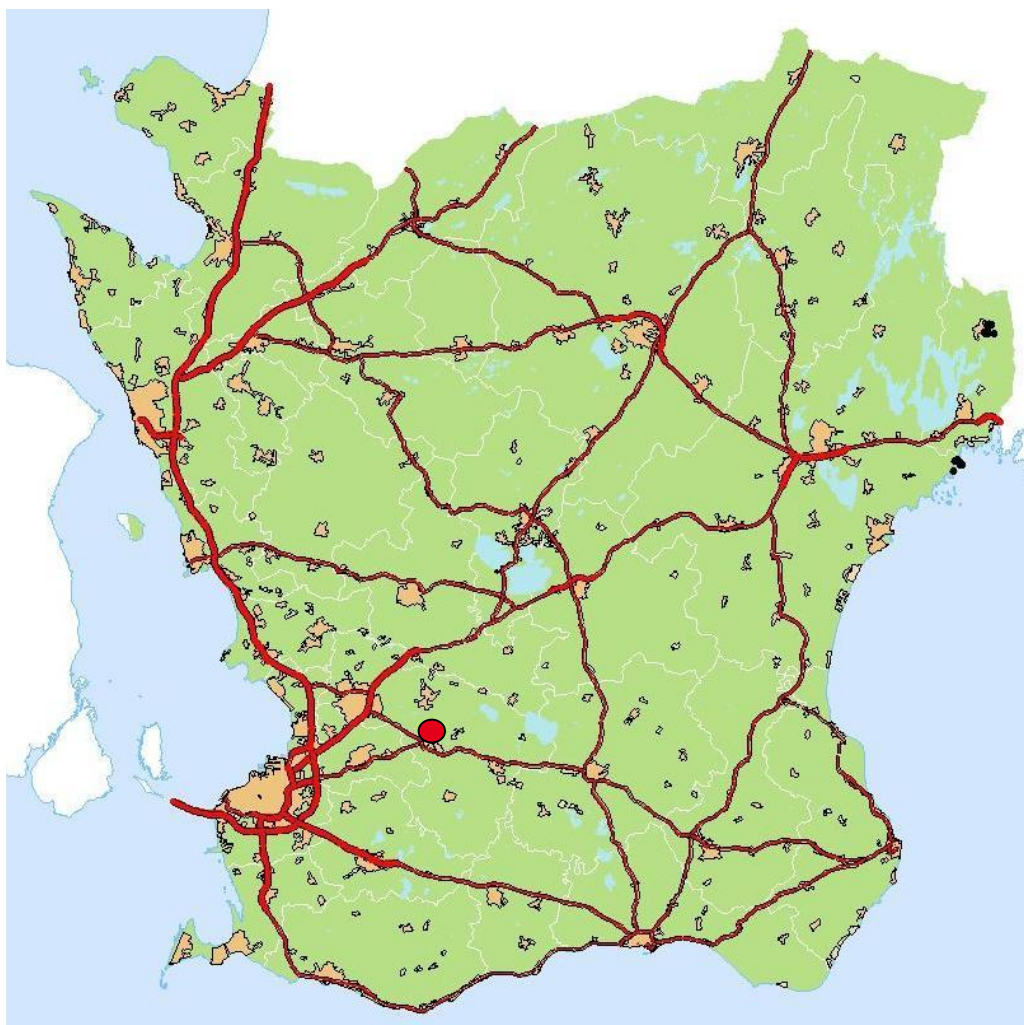
Bilaga 3

Skötselplan för naturreservatet Dalby Norreskog i Lunds kommun

samt bevarandeplan för Natura 2000-området

Dalby Norreskog SE0430023

Den röda cirkeln anger naturreservatets läge © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Fastställt: 2021-12-02
Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne län
Planförfattare: Gunilla Davidsson Lundh, Anders Olsson
Beställningsadress: www.lansstyrelsen.se/skane

Copyright: Länsstyrelsen Skåne
Diarienummer: 511-6663-2018 1281-217
Omslagsbild: Dalby Norreskog

Innehållsförteckning

INLEDNING	6
1 SYFTET MED NATURRESERVATET	7
1.1 Syftet med naturreservatet är att	7
2 BESKRIVNING AV OMRÅDET	9
2.1 Allmän beskrivning och bevarandevärden	9
2.1.1 Geomorfologi och hydrologi	10
2.1.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	10
2.2.3 Biologi	13
2.1.3 Friluftsliv	16
3. NATURA 2000	17
3.1 Allmänt om Natura 2000	17
3.2 Vad är bevarandestatus	17
3.3 Viktigt att tänka på	17
3.4 Motivering till och syfte för Natura 2000-området	18
3.4.1 Motivering till områdets Natura 2000-klassning	18
3.4.2 Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden för Natura 2000-området	18
3.5 Naturtyper och arter enligt Natura 2000	19
3.5.1 Utpekade Natura 2000-naturtyper	19
3.5.2 Beskrivning av Natura 2000-naturtyper samt bevarandestatus	19
3.6 Bevarandemål och prioriterade bevarandeåtgärder	24
3.6.1 Bevarandemål för Natura 2000-området	24
3.6.2 Prioriterade bevarandeåtgärder	24
3.7 Hotbild—Vad kan påverka Natura 2000-området negativt?	25
3.8 Skydd och regleringar	25
4 ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	26
4.1 Övergripande mål	26
4.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	27
5 SPECIFIKA MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR PLANERINGSOMRÅDENA	29
5.1 Planeringsområde Skog - S	29
5.2 Planeringsområde Betesmark – B	35
6 FRILUFTSLIV	38
6.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar	39
7 JAKT OCH FISKE	40
8 TILLSYN	40
9 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	40
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	40
9.2 Revidering av skötselplanen	40
9.3 Uppföljning av kostnader	40
10 KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR	41
11 RÖDLISTADE ARTER	42
12 KÄLLOR	43
12.1 Litteratur	43
12.2 Kartor, databaser och hemsidor	43
12.3 Muntliga kontakter	43

BILAGOR

A. Naturresevatets gränser, fornlämningar och anläggningar

B. Natura 2000-karta

C. Planeringsområden

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Naturreservatet utgör ett Natura 2000 område varför skötselplanen ska vara en kombinerad skötselplan och bevarandeplan. Natura 2000 är ett nätverk av skyddsvärda områden inom EU. Till varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan som består av en beskrivning av vilka naturtyper och arter som finns inom Natura 2000-området, huruvida dessa har en fullgod bevarandestatus och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas inom Natura 2000-nätverket och används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl a naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

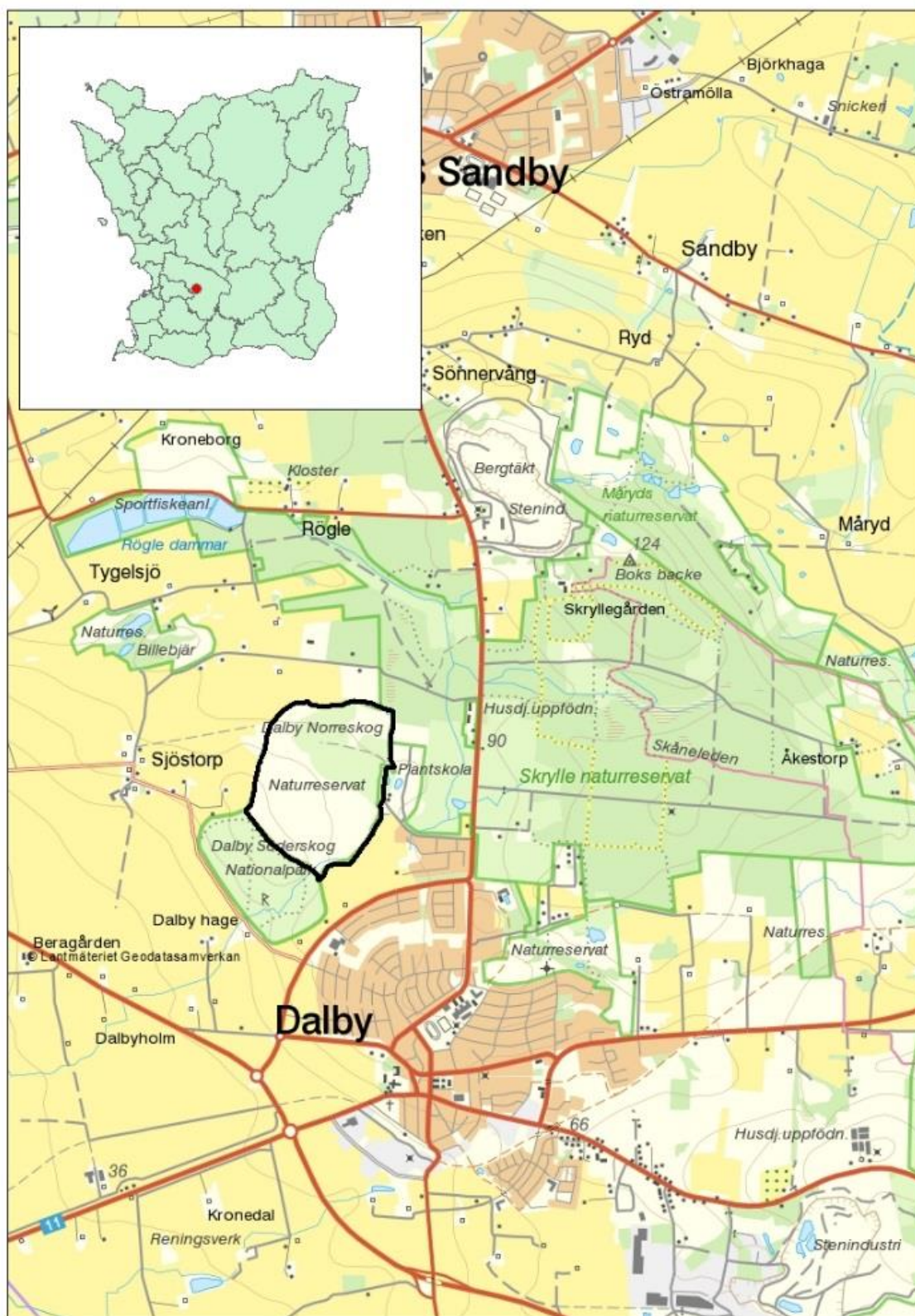
1 Syftet med naturreservatet

1.1 Syftet med naturreservatet är att

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda, vårda och utveckla områdets natur- och kulturpräglade miljöer bestående av ädellövskog, som till viss del betas, svämlövskog och betesmarker. Områdets långa kontinuitet som trädbärande- och beteshävdad mark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vid behov restaureras. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Syftet är även att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet och för upplevelse av områdets kulturlämningar.

Syftet ska uppnås genom att:

- Ädellövskogen med näringsrik ekskog och näringsrik bokskog sköts med naturvårdsinriktade åtgärder för att utvecklas till en naturskog med kontinuerligt stort innehåll av gamla träd och död ved. Exempel på åtgärder är luckhuggning, frihuggning av grova eller vidkroniga träd samt ersättningsträd, ringbarkning samt tillskapande av högstubbar.
- Svämlövskogen och svämädellövskogen lämnas i det närmaste för fri utveckling med naturlig intern beståndsdynamik,
- Betade skogsområden sköts med naturvårdsinriktade åtgärder för att skapa förutsättningar för utveckling av en gles skog med vidkroniga grova ädellövträd och ersättningsträd till dessa. Exempel på åtgärder är frihuggning av grova träd och ersättningsträd, ringbarkning, tillskapande av högstubbar och fränstängsling av ersättningsträd,
- Ingen levande eller död ädellövved tas bort från obetade skogsområden,
- Betesmarkerna sköts med naturvårdsinriktad beteshävd och nödvändiga åtgärder vidtas för att bevara och stärka livsmiljöer för fridlysta eller rödlistade arter,
- Kulturhistoriska lämningar som åskådliggör hur området utnyttjats i ett historiskt perspektiv ska bevaras och beaktas vid skötseln så att de inte förstörs och vid behov ska de synliggöras genom röjning,
- Anordningar för besökare, såsom parkeringsplats, informationsskyltar, broarsamt stängselgenomgångar anläggs och underhålls,
- Åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om hotade arter.

Figur 1. Reservatet är markerat med heldragen svart linje på fastighetskartan (se även bilaga A).
 © Lantmäteriet geodatasamverkan

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Dalby Norreskog
Beslutsdatum:	2021-12-02
Areal:	ca 74 ha
Kommun:	Lund
Förvaltare:	Länsstyrelsen
NVR/DOS-ID¹:	2001544/1026627
Natura 2000-ID²:	Dalby Norreskog
Natura 2000-Skyddsstatus	SCI SE 0430023
Gränser:	Se bilaga A
Fastighet:	del av Dalby 60:1
Markägarkategori:	Staten (Statens Fastighetsverk)
Läge:	ca 0,5 km NNO Dalby tätort
Centralpunkt:	E: 395357 N: 6171804 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	Nr 6 Sydväst-Skånes slättområde
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland
Inskrivna nyttjanderätter:	Se bilaga 5 i reservatsbeslutet
Gemensamhetsanläggningar:	Se bilaga 5 i reservatsbeslutet

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Rådets direktiv 92/43/EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.1.1 Geomorfologi och hydrologi

Naturreseptatet Dalby Norreskog består av lövskog och betesmarker på frisk till fuktig svagt kuperad mark. Berggrunden består huvudsakligen av metamorfa (omvandlade) bergarter i form av gnejs, skiffer, amfibolit m.m. Jordarten utgörs dels av grovkornig och näringsfattig skiffer-urbergsmorän (nordostmorän), dels av lerhaltig och näringsrik moränjord (baltiska moränen). Gränsen mellan de olika typerna av morän går i princip tvärs igenom resevatet. Skogsområdet ligger på den näringsfattiga nordostmoränen medan den öppna betesmarken ligger på den näringsrika baltiska moränen. Ett huvudsakligen rörlagt vattendrag löper genom resevatet i nord-sydlig riktning. Vattendraget är utritat på äldre kartmaterial och spår av det och dess biflöden syns tydligt på aktuella flygfoton.

I bakgrunden syns själva Norreskogen och i förgrunden syns den stora betesslätten som ligger mellan Söderskog och Norreskog.

2.1.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Naturreseptatet Dalby Norreskog utgör tillsammans med nationalparken Dalby Söderskog området Dalby Hage. Hela detta område har använts som betesmark under många hundra år utan avbrott. Under medeltiden var området underställt Dalby kloster, augustinerkloster, och utnyttjades för hästbete under benämningen Dalby hästhage. Efter reformationen blev klostret kungsgård och ett stuteri anlades varvid området förmodligen betades intensivt av hästar. Hästhållningen på Dalby Kungsgård kan spåras i en obruten kedja tillbaka till minst 1400-talet, men troligen så långt tillbaka som till 1000-talet³.

³ Uppgifter från SFV i samband med remissyttrandet.

Under medeltiden var Dalby hage en del av ett större skogskomplex på Romeleåsens sluttning vilket syns på Gerhard Buhrmans karta från 1684, figur 2. På denna karta är området benämnt som "Skrille skoog" (idag kallat Skrylle) och utgjordes av sk. "böke skogh" (bokskog). Dessa skogar utnyttjades både som betesmarker, ollonskogar och för vedtäkt m.m. och utgjordes av glesa skogar med stora, gamla och vidkroniga träd som ofta var topphuggna.

Under följande århundrade har detta bokskogsområde minskat i omfattning och omförts till åker- och betesmark och granskog. Vid en syning av Hagen år 1711 redovisas att skogen var förhuggen men att det fanns gammal bok och topphuggen ek. Uttaget av klenvirke för hägnader var omfattande ända tills ett stengärde anlades runt området år 1731. Under början av 1700-talet minskar betestrycket och skogen ges möjlighet att föryngra sig och det är sannolikt då som nuvarande äldsta trädgenerationer tillväxer.

Figur 2. Gerhard Buhrmans karta från 1682 visar på att det fanns ett stort sammanhängande skogsområde som var angett som "Skrille skoog" och som utgjordes av sk bökeskog (bokskog) öster om Dalby.

I början av 1800-talet togs stora kvantiteter virke ut från området till byggvirke i samband med renoveringen av stuterierna i Flyinge och Dalby. Avverkningarna återupptogs i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet vilket framkallade stark kritik ifrån Lunds Botaniska förening som ledde till att södra delen av Hästhagen, dvs Dalby Söderskog, avsattes som nationalpark 1918. Dalby Söderskog betesfredades och lämnades i princip för fri utveckling. På Dalby Norreskogs skogsmarker pågick betet, åtminstone periodvis, fram till 1930-talet. Skogsbetet har återupptagits i vissa delar under senare tid. Den idag helt öppna betesslätten mellan Söderskogen och Norreskogen har förmodligen betats utan avbrott fram till i våra dagar. Äldre kartmaterial i form av en geometrisk karta från 1719, Skånska rekognosceringskartan från 1812-1820 m.fl. uppvisar förekomsten av två trädbevuxna partier (Söderskogen och Norreskogen) skilda åt av en i huvudsak

öppen betesmark, se figur 3. Fram till 1966 fanns det en fädrift genom Norreskogen som förenande den nordöstra betesmarken med den stora betesslätten. Denna har återupptagits och har dessutom utvidgats på senare tid.

I Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister (Fornsök) finns några fornlämningsliknande lämningar registrerade i norra delen av naturreservatet och anges som stensättningsliknande lämningar.

Figur 3. Dalby hage genom århundradena. Längst upp till vänster en geometrisk karta från 1719. Till höger om denna Skånska rekognosceringskartan från 1812-20. Nere till vänster Häresekonomiska kartan från 1910-1915 och till höger om denna ett flygfoto från 2006. Samtliga visar tydligt förekomsten av två trädbevuxna partier (Dalby Söderskog och Dalby Norreskog) skilda åt av en öppen betesslätt

2.2.3 Biologi

Dalby Norreskogs långa hävdtradition och trädkontinuitet samt områdets variation vad gäller naturtyper och fuktighetsförhållande skapar förutsättningar för en mångformig och biologiskt värdefull flora och fauna i området. Den norra delen av området, i vilket Natura 2000-området ingår, är omväxlande med skogsmark, som delvis är betad, och halvöppen till öppen betesmark. I söder utgörs reservatet huvudsakligen av öppen betesmark med inslag av träd- och buskbevuxna partier.

Skogen

Delar av lövskogarna i området bär tydliga spår av tidigare beteshävd genom förekomsten av äldre vidkroniga ekar men stora delar utgörs av bestånd med yngre planterad ek och sykomorlön. Sykomorlön har självföryngrat sig rikligt och utgör bitvis ett dominerande inslag. Flera av de äldre ekarna är invuxna i yngre trädvegetation då beteshävd varit avbruten sedan 1930-talet och först på senare tid återupptagits. Förutom återinförande av bete i skogen har även andra restaureringsåtgärder i form av röjning och gallring för att gynna de gamla ekarna och ersättningsträd till dessa och för att återskapa en mer ljusöppen skog utförts sedan 2012.

Ett område med äldre ek inom planeringsområde S1d.

Trädslagen bok och ek dominerar på Norreskogens torra till friska skogsmarker (naturtyperna 9130 och 9160) medan ask och al tar över i de fuktigare miljöerna (naturtyperna 91E0 /9750 och 91F0 /9760). I de områden som domineras av ek är hassel, hagtorn och benved framträdande i buskskiktet och bitvis är inslaget med sykomorlön rikligt. I fältskiktet dominerar generellt sett gulplister och skogsbingel utom i de fuktigaste markpartierna där älgört och kärrfibbla dominerar. De

två rödlistade⁴ arterna skogsveronika (NT) och bokarv (LC) har påträffats i området liksom blåsippa, tvåblad, ormbär, häxört, sydlundarv, häckvicker, St Pers nycklar och grönvit nattviol. Vad gäller mossor och lavar så har bokkantlav (NT) och guldlockmossa påträffats. Bland fågelarterna kan nämnas glada, skogsduva, stenknäck, mindre hackspett (NT) och hämpling.

Vid en inventering av vedlevande insekter i Dalby Söderskog år 2008 artbestämdes totalt 301 arter varav 166 var trädlevande arter. Av dessa är 28 rödlistade arter. Bland annat påträffades bokblombock (VU) på grov bokhögstubbe, korsvirkesnagare (VU) på grov bokhögstubbe och skeppsvarvsfluga (NT) på grov bokhögstubbe. Den senare anses vara högtintressant eftersom arten troligen är en överlevare från tidigare epoker när området utgjordes av en öppen hagmark med förekomst av ek. Arten lever i regel i solexponerad död ekved.

Uppgifter om förekomst av mossor, lavar och insekter i Dalby Norreskog är bristfällig men med tanke på områdets närhet till värdekärnan Dalby Söderskog, som hyser ett rikt insektsliv, och med tanke på områdets långa skogliga kontinuitet bedöms området kunna hysa flera intressanta arter ur naturvårdssynpunkt. Genom att skapa förutsättningar för de vedlevande insektsarterna genom olika skötselåtgärder kan man förvänta sig en spridning från Söderskogen till Norreskogen.

Vad gäller förekomst av svampar har det vid en exkursion med svampföreningen Puggehatten i oktober 2020 konstaterats att det i området förekommer ett flertal svamparter. Vid exkursionen noterades totalt 110 arter, bland den mycket ovanliga arten cinnobermussling (VU). Den har endast noterats på en annan lokal i Skåne och i övrigt har den bara påträffats på ett fåtal lokaler i landet. Den är vednedbrytare på död ved av lövträd, bl a hassel.

Betesmarkerna

En stor del av betesmarksområdet utgörs av öppen mark som tidigare gödslats (åtminstone fram till slutet av 1970-talet eller början av 1980-talet) vilket avspeglas i fältskiktet som domineras av en trivial artsammansättning. Detta område brukar benämnas för betesslätten. Marken domineras av frisk till fuktig mark med inslag av våta och torra partier. Området i nordöstra delen, som ingår i Natura 2000-området, samt betesmarksområdet i nordvästra delen, som i söder avgränsas av ett dike, samt de södra delarna som gränsar mot Dalby Söderskog är dock av en helt annan karaktär. I dessa delar förekommer en hävdgynnad flora och ett betydande inslag med träd och buskar, framförallt ek och hagtorn men även hassel, körsbär, lönn, vildapel, ros, rönn och slån.

Betesmarken i nordöstra delen ingår i Natura 2000-området och utgörs dels av naturtypen Fuktängar (6410) samt ett mindre område i östra delen på torr hedmark med naturtypen Torra hedar (4030). Betesmarksområdet i nordvästra delen ligger utanför Natura 2000-området men har inventerats i samband med Ängs- och betesmarksinventeringen⁵ och bedömdes då hysa naturtyperna Silikatgräsmarker (6270) och Fuktängar (6410). Delar av fuktängspartierna söder om Norreskogen utgörs av kalkfuktäng med arter såsom småvänderot, kärrsälting, näbbstarr, kärrjohannesört (NT) och slankstarr.

⁴ Hotkategorier enligt fastställd svensk rödlista av ArtDatabanken från 2020. Hotkategorierna är: NT=missgynnad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, RE=försvunnen och DD=kunskapsbrist, LC= livskraftiga populationer;.

⁵ Jordbruksverkets databas TUVA (Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004)

En stor del av områdets öppna betesmarker utgörs av en näringspåverkad flora vilket syns tydligt på våren då smörblommorna blommar. I bakgrunden syns den nordvästra delen av betesmarken som utgörs av en träd- och buskrik mark med ett betydligt artrikare fältskikt. I bildens vänstra del skymtar naturreservatet Billebjär i bakgrunden.

I fältskiktet på de artrika delarna inom området förekommer arter såsom backsippa, brudbröd, blodrot, darrgräs, fårsvingel, gulmåra, gulvial, gullviva, gökblomster, gökärt, hirsstarr, hundstar, humleblomster, jordtistel, jungfru Marie nycklar, knägräs, kärrkavle, kärrtistel, liten blåklocka, majnycklar, mannagräs, rödkämpar, rödven, slankstarr, småvänderot, skallror, stagg, stenmåra, svinrot, veketåg, äkta förgätmigej, älggräs, ältranunkel, ängsbräsma, ängsnycklar, ängsvädd och ärenpris. Tidigare förekom orkidéerna Adam och Eva (senast sedd på 1950-talet) och göknycklar (senast sedd 1998) på Norreskogens betesmarker men de är numera att betrakta som försvunna.

Det finns en mindre damm i södra delen samt flera fuktstråk och svackor som ibland står under vatten. På blottad fuktig mark vid diken och vattenhål förekommer vårkällört som tidigare var rödlistad (NT 2015).

I södra delen av betesmarken finns en liten damm.

2.1.3 Friluftsliv

Dalby Norreskog har med sin omväxlande natur, rika biologiska mångfald och väldokumenterade historia stora rekreativa värden som förstärks av närheten till den välbesökta nationalparken Dalby Söderskog och naturreservatet Skrylle. Områdets läge i en storstadsregion (Malmö, Lund och Köpenhamn), där det råder brist på naturområden, är en faktor som ytterligare understryker områdets betydelse för rekreation- och friluftsliv.

Vid markvägens slut i anslutning till planeringsområde S2b finns en mindre parkeringsyta för handikappsparkering. Där finns även bänk och bord.

3. Natura 2000

3.1 Allmänt om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m.m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatusen för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Naturtypernas fullständiga namn med tillhörande koder redovisas i tabell 1, medan naturtypernas kortnamn används i den beskrivande texten.

3.2 Vad är bevarandestatus

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha fullgod bevarandestatus. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan fullgod bevarandestatus innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär fullgod bevarandestatus att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig.

3.3 Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000-områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska i stället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen eller den kombinerade bevarandeplanen och skötselplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner eller kombinerade bevarande- och skötselplaner även innan dessa planer har beslutats.

Det rinner fram små bäckar söderut genom skogsområdena

3.4 Motivering till och syfte för Natura 2000-området

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa fullgod bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

3.4.1 Motivering till områdets Natura 2000-klassning

Natura 2000-området utgörs av ett skogsområde med svämlöv- och ädellövskog, som delvis betas, samt av betesmark på frisk till fuktig mark. Grundvattennivån är bitvis hög och delar av området är kalkpåverkat. Området har en mycket lång träd- och hävdkontinuitet och hyser höga botaniska värden med arter knutna till både skogliga och beteshävdade miljöer. Området bildar tillsammans med nationalparken Dalby Söderskog och omkringliggande betesmarker en mark- och kulturhistorisk enhet, Dalby hage, som är av högt värde.

3.4.2 Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden för Natura 2000-området

Det övergripande bevarandesyftet med Natura 2000-området Dalby Norreskog är att bevara ett skogs- och betesmarksområde med en mycket lång träd- och hävdkontinuitet och höga botaniska värden. Natura-2000 området utgörs idag av ädellövskog med Näringsrik bokskog (9130) och Näringsrik ekskog (9160), som till viss del betas, samt fuktiga skogar med Svämlövskog (91E0) och

Svämädellövskog (91F0). Betesmarken domineras av naturtypen Fuktängar (6410) med inslag av Torra hedar (4030) och Trädklädd betesmark (9070).

De prioriterade bevarandevärdena är att bevara de skogliga värdena i örtrika ädellöv- och svämlövskogar med inslag av gamla och grova ekar samt resterna av den äldre hävdgynnade betesmarksfloran.

3.5 Naturtyper och arter enligt Natura 2000

3.5.1 Utpekade Natura 2000-naturtyper

Tabell 1. Dalby Norreskogs naturtyper med arealer och bevarandestatus. Natura 2000-koder anges inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid. På kartan syns vilken icke naturtyp som utvecklingsmarken har idag. Se även kartbilaga 2.

Naturtyp	Total areal	Areal (ha)	
		Fullgod	Icke fullgod
Torra hedar (4030)	0,38	0,38	-
Fuktängar (6410)	3,7	3,7	-
Trädklädd betesmark – Ekhagar (9071)	0,68	0,68	-
Trädklädd betesmark – Ekhagar (9070)	1,0	1,0	-
Näringsrik bokskog (9130)	2,4	-	2,4
Näringsrik ekskog (9160)	2,7	-	2,7
Svämlövskog (91E0/9750) ⁶	3,1	3,1	-
Svämädellövskog (91F0/9760)	3,8	-	3,8
Total areal naturtyper	17,8	14,9	2,9
Total områdesareal	19,2		

3.5.2 Beskrivning av Natura 2000-naturtyper samt bevarandestatus

I beskrivningen framgår vilka typiska⁷ arter och karaktäristiska⁸ arter som förekommer inom respektive naturtyp i området.

Näringsrik bokskog (9130)

Naturtypen finns på två områden där det dominerande trädslaget är bok. Det östra området utgörs av en enskiktad bokskog som är ca 115 år gammal med ett förhållandevis glest fältskikt. De typiska arterna storrams, gulplister, gulsippa, skogsbingel och sydlundarv förekommer. Övriga arter som

⁶ Naturtyperna för svämlövskog har två betäckningar men vanligtvis används bara betäckningen med siffror av praktiska själv (för att fungera i GIS-miljö).

⁷ Arterna ska indikera gynnsam bevarandestatus, dvs vara positiva indikatorer på när naturtypen mår bra.

⁸ Arter som ska stödja tolkningen av en viss naturtyp enligt Eu:s tolkningsmanual.

påträffats är vitsippa, stor häxört, bergslök, harsyra, liljekonvalj, lundstjärnblomma och vildkaprifol. Det finns lite inslag av död ved och föryngring är nästan obefintlig. Området är tydligt präglad av skogsbruk och saknar åldersvariation och strukturer såsom död ved av olika beskaffenhet, håligheter och grova träd som är typiska för en naturskog och har därför inte bedömts som fullgod bevarandestatus.

Bokskogspartiet i nordvästra delen är ett likåldrigt bestånd som är ca 95 år gammal som ingår intilliggande betesfålla. Skogen är i det närmaste enskiktad och det saknas inslag med gamla grova träd och har därför inte bedömts hysa en fullgod status. Gränsen för området med 9130 i nordvästra delen har ändrats och delar har omförts till naturtypen Trädklädd betesmark (9070) istället. Detta eftersom flertalet av bokarna har dött, troligtvis som en följd av att området blivit fuktigare.

Planeringsområde S2b som utgörs av naturtypen Näringsrik bokskog (9130). Skogen är i det närmaste enskiktad och saknar inslag av gamla grova träd. Detta område betas inte.

Näringsrik ekskog (9160)

Naturtypen omfattar skog med ek på friska, fuktiga jordar. Inslag av andra lövträd och betydande inslag av hassel kan förekomma. I sitt mest utvecklande stadium kännetecknas naturtypen av ett stort inslag av gamla träd. Fältskiktet är ofta örtrikt med en tydlig vårbloomning. Ett extensivt bete kan tillåtas om det inte riskerar att skada fältskiktet. I Dalby Norreskog är det ett litet område som ingår i betesfållan. Ek dominerar i trädskiktet men det finns även inslag av ask och al, framförallt i de södra delarna. Ekarna har högt ansatta kronor och buskskiktet är tätt. I buskskiktet förekommer arter som hassel, hagtorn, hägg, hallon och sly av ask. I fältskiktet förekommer de typiska arterna gulplister och skogsbingel. Övriga förekommande arter i fältskiktet är skogsstarr, skärmstarr,

stinksyska, vitsippa, humleblomster. I området öster om fågatan har den typiska arten guldlöckmossa noterats. En mindre bäck rinner fram genom området. Skogen har ej bedömts hysa fullgod bevarandestatus eftersom den saknar de egenskaper och strukturer en naturskog har med avseende på olikåldrighet i trädskiktet, gamla grova träd med håligheter och mulm samt död ved av olika beskaffenhet.

Svämlövskog (91E0/9750) och Svämädellövskog (91F0/9760)

I de fuktigaste partierna som tidvis översvämmas finns Svämlövskog (91E0/9750) som domineras av klibbal samt Svämädellövskog (91F0/9760) som domineras av ask och hassel med förekomst av ek, lind, skogslönn, hagtorn, olvon, salix, alm, björk och rönn.

Svämlövskogens fältskikt utgörs av de karaktäristiska arterna skärmstarr, älggräs och humleblomster. Övriga arter som förekommer är gullpudra, kärrfibbla, nunneört och lundelm. Trädskiktet är medelåldrigt och inslaget med grov död ved är sparsamt och bedöms därför ej hysa fullgod bevarandestatus.

Svämädellövskogen fältskikt utgörs av gulplister, skogsstarr, stinksyska, humleblomster, kärrfibbla, desmeknopp, tvåblad, lundelm, skärmstarr, vitsippa och hålnunneört. I gläntor i det östra området finner man även skogsveronika (NT) och ormbär. Mindre hackspett (NT), som är en typisk art för naturtypen, har noterats i området. Ett par mindre bäckar rinner fram genom området. Flera av askarna är döda eller döende så mängden död ved av ask är riklig. Buskskiktet är rikligt med inslag av olvon och det förekommer gamla träd av ek, skogslönn och lind. Svämädellövskogen är starkt påverkad av askskottsjukan och bedöms därmed inte hysa fullgod bevarandestatus.

I svämädellövskogen (9750) har flera av askarna drabbats av askskottsjukan, planeringsområde S2a (västra delen).

Fuktängar (6410).

Är den dominerande naturtypen i betesmarken. Fältskiktet varierar mellan dominans av starrarter såsom hirsstarr (typisk art) och hundstarr (karaktäristisk art) och gräsdominans med mannagräs och kärrkavle. Andra arter som förekommer är de typiska arterna ängsbräsmå, gökblomster och blodrot samt den karaktäristiska arten humleblomster. Övriga arter som förekommer är kärrtistel, veketåg, tuvtåtel, äkta förgätmigej, gåsört, gulvial, älggräs och ältranunkel. Området är till största delen öppet och hävdas med bete av nötkreatur och häst och har bedömts hysa fullgod status.

Torra hedar (4030)

Naturtypen förekommer på ett mindre område i betesmarken på torr mark. I fältskiktet förekommer de typiska arterna knägräs, stenmåra och knippfryle och den karaktäristiska arten gråfibbla. Övriga arter som förekommer är blodrot, mandelblom, fårsvingel, gulmåra, liten blåkllocka, rödven, och ärenpris samt enstaka förekomst av gullviva. Det finns inslag med buskar såsom hag-torn, slån, hassel och kaprifol. Området är välhävdad och har fullgod status.

Trädklädd betesmark (9070) – Ekhaqar (9071)

Utgörs dels av den gamla fädriften mellan de båda betesmarksområdena, dels av ett område i nordvästra delen. Fägatan har utvidgats något åt öster på senare tid för att minska påverkan av trampskador. Eftersom marken bitvis är mycket fuktigt blir det dock upptrampat i alla fall. Den östra delen av fägatan är mer träd- och buskrikt med ett flertal medelålders ekar med högt ansatta men förhållandevis vida kronor och med rikligt inslag av död ved i form av lågor. I övrigt förekommer ask, al, hassel, hagtorn och hägg. Den västra delen, som är den ursprungliga fägatan, är öppnare med enstaka medelålders vidkroniga träd av ek. I fältskiktet finner man arter som humleblomster, daggekåpa, ängsbräsmå, veketåg, älgört, veketåg, gökblomster, kärrgröe och kärrkavle men inga av dessa är typiska eller karaktäristiska arter för naturtypen. Strax norr om markvägen i västra kanten fanns tidigare Hartmanstarr och smörbollor som troligen har påverkats negativt av djurens tramp. Området bedöms hysa fullgod status.

Fägatan i Norreskogen som förbinder den södra och norra delen av betesmarksområdet utgörs av naturtypen Trädklädd betesmark – Ekhaqar 9071.

Området i nordvästra delen var tidigare klassat som näringsrik bokskog (9130) och svämlövskog men eftersom flertalet av bokarna och askarna har dött och området betas har naturtypen ändrats till 9070 istället. Utglesningen i trädsiktet har skapat förutsättningar för en välutvecklad grässvål som på sikt kan hysa hävdgynnade arter. Det finns inslag av ek med potential att utvecklas till vidkroniga grova träd, björk, unga bokar samt björnbär, nypon, hassel och hagtorn i busksiktet. I nordöstra delen på torrare mark finns en dunge med äldre grova träd av bok. Delar av området är fuktigt och genomkorsas av två diken i nord-sydlig riktning, vilka rinner samman i södra delen av området för att till slut mynna ut i betesmarken. Flera av bokarna och askarna är döda och det förekommer ett flertal rotvältor, högstubbar och lågor. Mängden död ved är därmed riklig i området. Området bedöms hysa fullgod status.

Området i nordvästra delen med trädklädd betesmark (9070). Flertalet av bokarna och askarna har dött men det finns fina ekar som har potential att på sikt utvecklas till vidkroniga grova ekar.

3.6 Bevarandemål och prioriterade bevarandeåtgärder

3.6.1 Bevarandemål för Natura 2000-området

Målbildare (kvantitativa mål) för naturtyperna beskrivs i kapitel 5 under respektive planeringsområde. Under den här rubriken beskrivs det kvalitativa bevarandemålet för områdets naturtyper.

Betesmarkerna

Betesmarkerna ska hävdas genom regelbunden beteshävd och ska utgöras av välhävdad mark med dominans av hävdgynnade arter och utan skadlig påverkan av näringstillförsel, tillskottsutfodring, igenväxning och förnaansamling. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnygras sig, se målbildare kap 5.2. Naturtyperna Fuktängar (6410) och Torra hedar (4030) ska till största delen utgöras av öppna marker men enstaka inslag av blommande och bärande träd och buskar kan förekomma. Fuktängen (6410) ska säkerställas genom en tillräckligt hög grundvattennivå med en naturlig fluktuation under året. Inom naturtypen Trädklädd betesmark (9070, 9071) ska det finnas gamla träd av ek och förnygring av dessa samt förekomst av blommande buskar. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare delar och trädskiktet ska vara olikåldrigt. Värdefulla träd t ex bärande och blommande träd, hålträd och grova träd samt död ved ska finnas. Hydrologin ska vara naturlig med grundvattennivåer som skapar markfuktighet.

Skogen

Områdets skogliga miljöer ska domineras av ädellövträd, med undantag av svämlövskogen (91E0/9750) som ska domineras av klibbal. Svämlövskogen kan dock utvecklas mot svämädelövskog (91F0) där det bedöms som lämpligt. Delar av skogen inom naturtyperna näringsrik ekskog (9160) kan präglas av extensiv beteshävd med ett glesare trädskikt och med förekomst av vidkroniga träd under förutsättning att fältskiktet inte missgynnas. Småskaliga naturliga processer, som t. ex. trädens förnygring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning och till viss del naturvårdsåtgärder ska påverka dynamiken och strukturen i skogen. Skogen ska vara olikåldrig med stort inslag av gamla, grova träd och rik på död ved, t ex torrträd, hålträd och liggande död ved, av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier. Strukturer som ett välutvecklat buskskikt, håligheter, högstubbar och lågor ska förekomma. Krontäckningen ska variera mellan 50–100 %. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnygras sig, se målbildare kap 5.1. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongvis ska påverka dynamik och struktur i naturtyperna Svämlövskog (91E0/9750) och Svämädelövskog (91F0/9760). I svämlövskogen ska det finnas klibbal med utvecklade socklar.

3.6.2 Prioriterade bevarandeåtgärder

De åtgärder som är särskilt prioriterade i området är fortsatt beteshävd för att bevara områdets hävdgynnade flora och att skapa förutsättningar för utveckling av gamla vidkroniga ädellövträd inom den betade skogen samt att i övriga skogsområden skapa förutsättningar för en flerskiktad skog med kontinuerligt stort innehåll av död ved och gamla grova träd och en rik flora.

3.7 Hotbild—Vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Brist på gamla, grova och andra biologiskt värdefulla träd.
- Brist på mängd och kontinuerlig förekomst av döende och död ved.
- Brist på öppna solbelysta skogsmiljöer.
- Upphörd eller felaktig beteshävd, dvs ett för svagt eller alltför hårt betestryck.
- Igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt på betesmarkerna.
- Användning av gödsel, jordförbättringsmedel, kemiska bekämpningsmedel och avmaskningsmedel samt tillskottsfoder till betesdjuren (indirekt gödsling).
- Kväveläckage från omgivande marker.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar
- Markexploatering och annan förändring i markanvändningen i området eller i angränsande områden, t.ex. skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Förändring av hydrologin i eller utanför området, t.ex. genom dikningsåtgärder.
- Insådd eller på annat sätt introduktion av främmande eller invasiva arter.
- Artspecifika angrepp såsom askskottsjukan eller bokalgsvamp.

3.8 Skydd och regleringar

Området är naturreservat sedan 1979 med syfte att bevara områdets kulturella och vetenskapliga naturvärden samt att göra det attraktivt för det rörliga friluftslivet. Delar av objektet är Natura 2000-område sedan 2005. Enligt beslutet från 1979 är det förbjudet att avverka träd men skötselplanen medger ett naturvårdsinriktat skogsbruk i vissa delar av skogen. Förbudet har således inte tolkats som ett absolut förbud. Beslutet medger dessutom spridning av handelsgödsel inom delar av betesmarken och inom vissa delar får det spridas handelsgödsel efter länsstyrelsens tillstånd. För att uppnå gynnsam bevarandestatus inom Natura 2000-området samt för att bevara och utveckla områdets naturvärden inom hela naturreservatet har ett nytt beslut med reviderade föreskrifter samt en reviderad skötselplan tagits fram.

4 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

4.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara ett betesmarks- och ädellöv-/lövskogsområde med lång träd- och hävdkontinuitet. Förekommande karaktäristiska naturtyper och arter ska ha en långsiktigt gynnsam bevarandestatus. Rödlistade arter liksom arter som bedömts som särskilt skyddsvärda ska tillförsäkras goda livsmiljöer.

För områdets skogliga delar är målet att den ska utgöras av ädellövskog och svämlövskog. Skogen ska ha en variation i trädslag, ålder och struktur. Den ska vara flerskiktad och ha en rik förekomst av grova och/eller äldre ädellövträd samt en långsiktig, kontinuerlig förekomst av död lövved i olika nedbrytningsstadier och dimensioner. De betade delarna av skogen ska utgöras av en gles skog med vidkroniga ädellövträd, framförallt ek, och ersättningsträd till dessa samt ett glest buskskikt. Svämlövskogen ska ha en naturlig hydrologi.

Betesmarkerna ska vara välhävdade och ska utgöras av både öppna och träd- och buskrika områden. Vegetationen ska utvecklas så att den saknar spår av näringspåverkan från gödselmedel och ska på sikt domineras av hävdgynnade arter. Hydrologin ska vara naturlig och inslag med småvatten kan förekomma.

Målet är även att vårda och bevara de kulturhistoriska lämningar som finns i området samt att utveckla områdets värde för friluftslivet.

Stora delar av skogsområdet betas och målet är att den på lång sikt ska utvecklas till en gles betad skog med stort innehåll av vidkroniga grova träd av framförallt ek.

4.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 5 under respektive planeringsområde.

För skogen innebär det att:

- Inget produktionsinriktat skogsbruk ska bedrivas. Naturvårdsåtgärder kan utföras med syfte att gynna en snabbare utveckling av naturliknande strukturer och substrat och/eller för att gynna särskilda arter eller för att gynna friluftslivet, t ex genom luckhuggning, frihuggning, ringbarkning, tillskapande av högstubbar eller andra veteraniseringsåtgärder⁹.
- Gamla och/eller grova träd eller på annat sätt biologiskt värdefulla träd ska gynnas och bevaras och vidkroniga träd ska frihuggas.
- De fuktiga svämlövskogarna lämnas i det närmaste utan åtgärder för att utvecklas genom naturlig intern beståndsdynamik. Om det bedöms som nödvändigt för att gynna hotade arter kan åtgärder såsom t ex friställning av äldre träd och ersättare till dessa, röjning av gläntor samt skapande av död ved utföras.
- Bryn med insektspollinerade träd och buskar ska gynnas.
- I princip all ädellövved som framkommer naturligt eller efter åtgärder lämnas inom naturreservatet. Vid restaurering av betade skogsområden kan det dock bli aktuellt med uttag av ädellövvirke men viss mängd av ädellövträd ska alltid lämnas kvar t i forma av lågor och faunadepåer. Träd som fallit över stig/väg/parkering får flyttas åt sidan.
- Arter som är främmande för området ska bekämpas (sykomorlönn är undantaget men ska missgynnas vid skötselåtgärder till förmån för ädellövträd).
- Samtliga åtgärder ska ske med stor försiktighet och med den mest skonsamma metoden, företrädesvis motormanuellt, för att skador på mark inte ska uppkomma.

För betesmarkerna innebär det att:

- De ska skötas med naturvårdsinriktad beteshävd, vilket innebär att användning av gödselmedel, avmaskningsmedel, jordförbättringsmedel och kemiska bekämpningsmedel inte får ske då dessa verkar utarmande på flora och fauna.
- Betesdriften bör i första hand ske med nötkreatur och häst.
- Betesperioden ska anpassas till de naturvärden som finns på marken men omfattar normalt tiden från början av april till slutet av november. Ett varierat betestryck och betesperiod kan vara önskvärt ur naturvårdssynpunkt och kan ske genom att senarelägga betespåsläppet vissa år eller genom att undanta delar av en betesfälla från bete vissa år. Detta gynnar insekter som då får större tillgång till pollen- och nektarproducerande växter. Inom de skogliga delarna är det bra med ett senare betespåsläpp med tanke på den lundartade floran.
- Enstaka år kan man ersätta bete med slåtter eller komplettera betet med slåtter om det bedöms som svårt att få det nedbetat. Det avslagna materialet ska tas bort.
- Vid behov kan tidig vårbränning tillämpas för att få bort gammalt dött växtmaterial.

⁹ Veteranisering är ett samlingsbegrepp för att skapa strukturer i träd som normalt uppkommer vid hög ålder.

- Med tanke på dynglevande insekter är det viktigt att begränsa användningen av avmaskningsmedel för att förhindra att dynga med rester av avmaskningspreparat kommer ut i betesmarkerna. Användningen av avmaskningspreparat ska därför ske restriktivt enligt behovsanpassad modell, dvs när parasitangrepp konstaterats. Särskilt viktigt är det att undvika avmaskning strax innan betespåsläpp på våren/försommaren. Därför ska betesdjur som har avmaskats inte släppas på betesmarken innan de genomgått en karantän på ca två veckor (dvs i stall eller bete på kulturbetesmark). Djur som behandlats med långtidsverkande preparat (Bolux) får inte beta på markerna.
- Tillskottsutfodring får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning och ska ske i överenskommelse med reservatets förvaltare på platser som saknar floravärden och som redan är näringspåverkade
- Igenväxningsvegetation i form av sly ska hållas efter genom löpande röjningsåtgärder. Videbuskar, framförallt hanplantor eftersom det är de som producerar pollen, och blommande träd och buskar ska gynnas vid skötselåtgärder. Röjningsmaterialet ska tas bort från de röjda ytorna eller eldas upp på platsen. Enstaka högar med ris, grövre grenar och stammar kan dock ligga kvar som faunadepåer i solbelysta lägen till fördel för insektslivet.
- Hägnaderna bör i första hand utgöras av eltråd och ekstolpar. Stengården ska underhållas och nedfallna stenar ska läggas tillbaka på plats.

4.3 Forn- och kulturmiljövård

Vid ingrepp i fornlämning krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen 2 kap 1989:850, samråd ska ske med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet innan åtgärd utförs. Det gäller t.ex. vid röjningar då röjningsmaterial inte får läggas på fornlämning. Vid anläggande av grillplatser eller liknande, så hitta helst en plats som inte ligger inom fornlämningsområde, inom fornlämning ska samråd ske för att undvika skada på fornlämning. I samband med avverkning av träd och utkörning av virke inom fornlämning krävs samråd, detta för att det betraktas som ingrepp och risk för skada på fornlämning.

Tabell 2. Tabellen visar en översikt av uppgifter på övriga kulturhistoriska lämningar och dess benämning (lämningsnummer) enligt Riksantikvarieämbetet (RAÄ) samt i vilket skötselområde de är lokaliserade. Lokalisering framgår av bilaga A.

Lämningsnummer	Typ av kulturhistorisk lämning	Skötselområde
L1988:1510	Övrig kulturhistorisk lämning	B1
L1988:1401	Övrig kulturhistorisk lämning	B1
L1988:1483	Övrig kulturhistorisk lämning	B1
L1988:734	Övrig kulturhistorisk lämning	B1

5 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena

Naturresevatet har delats in i tre olika planeringsområden. Ett planeringsområde kan vara uppdelat i flera delområden (se bilaga C).

- 5.1 Planeringsområde Skog - S
- 5.2 Planeringsområde Betesmarker - B
- 5.3 Planeringsområde Övrigt - Ö

5.1 Planeringsområde Skog - S

Område	Markanvändning, trädslag	Mål trädslag, naturtyp
S1a-c	Betad skog av ek, bok, björk, sykomorlönn	Näringsrik bokskog (9130), näringsrik ekskog (9160),
S2a-b	Frisk-fuktig mark med ek, al och ask med viss naturvårdsskötsel samt bokskog	Svämlövskogar (9760, 9750), näringsrik ekskog (9160), Näringsrik bokskog (9130)

S1 – Betad skog med naturvårdsskötsel

Utgörs av ett heterogent område och har därför delats upp i tre olika delområden. Gemensamt för delområdena är dock att de betas.

S1a utgörs av ett litet område med drygt 90-åriga bokar som klassats som naturtypen *näringsrik bokskog* (9130). Beståndet är likåldrigt och i det närmaste enskiktad och det saknas inslag med gamla grova träd.

S1b utgörs till största delen av drygt 70-årig planterad ek och sykomorlönn i relativt täta bestånd och hägg, hassel och hagtorn i buskskiktet samt ett mindre område med *svämlövskog* (9750) med al. Sydvästra delen utgörs av 50-årig planterad ek med högt ansatta kronor och rikligt inslag med sykomorlönn samt hägg och hagtorn i buskskiktet. Marken är frisk till fuktig. I fältskiktet finner man arter som vitsippa, svalört och lite inslag med gulsippa. Restaureringsåtgärder i form av gallringar/röjningar har utförts sedan 2009 för att skapa en mer ljusöppen skog dominerad av ek och därefter återinfördes betet i området. Ett mindre område i nordöstra delen har tidigare utgjorts av granskog men denna avverkades troligen på 1980-talet.

Planeringsområde S1b som domineras av drygt 70-årig planterad ek med stort inslag av sykomorlön.

S1c domineras av relativt glest stående äldre mer eller mindre vidkroniga ekar (delvis naturtyp näringsrik ekskog, 9160) med hagtorn, hassel, hallon, björnbär och sly av ask och sykomorlön som undervegetation. Eftersom området inte betades under en längre tid på 1900-talet har yngre trädgenerationer tillåtit växa upp i de äldre ekarnas kronor. Restaureringen av ekskogen har påbörjats i form av gallring och röjning för att gynna de gamla ekarna och för att återskapa en mer ljusöppen skog. Fältskiktet är mer artrikt i dessa delar jämfört med de angränsande områdena med arter som vitsippa, häxört, gulsippa, gulplister, skogsstarr, sydlundarv, skogsskräppa, häckvicker, ängsruta och getrams. Våren 2016 fanns det förhållandevis riklig förekomst av skogsveronika (NT) söder om vägen, särskilt vid gamla körspår från gallringen 2009¹⁰. Vildsvinen har bökat upp mycket och detta har tyvärr gynnat förekomsten av skogsskräppa som bitvis dominerar fältskiktet. Den västra delen av delområdet, som gränsar mot den öppna betesmaken, har betats under en längre tid och där finns ett fint bryn med blommande buskar.

¹⁰ Uppgift från Jörg Brunet, Inst. för sydsvensk skogsvetenskap, SLU mars 2019

Planeringsområde S1d med äldre träd av ek i övergångszonen mot den öppna betesmarken.

S2 – Skog med viss naturvårdsskötsel

S2a utgörs av lövskogspartier på frisk till fuktig mark som inte betas. De blötaste partierna utgörs av svämlövskog och svämädellövskog, naturtyperna 91E0/9750 och 91F0/9760, och på mer frisk mark förekommer naturtypen näringsrik ekskog (9160). Fältskiktet är ungefär detsamma inom hela området med bl a skogsstarr, skärmstarr, stinksyska, gulplister, skogsbingel, vitsippa, humleblomster och älgört. I mindre gläntor i södra delarna förekommer även skogsveronika, tvåblad och ormbär och på något ställe i sydvästra delen förekommer även St Pers nycklar. Några mindre bäckar rinner fram, både i västra och östra delen. Inom område med naturtypen 9160 dominerar ek med högt ansatta kronor trädskiktet. Buskskiktet är tätt med arter såsom hagtorn, hassel, hägg, hallon och asksly. Inom områden med svämädellövskog (9760) dominerar ask i trädskiktet med inslag av äldre träd av ek, lind, bok och skogslönn. Flera av askarna är drabbade av askskottsjukan och flera av träden är döda och döende. Inom naturtypen svämlövskog (9750) dominerar klibbal

S2b utgörs av en enskiktad drygt 110-årig gammal bokskog (naturtyp 9130). Fältskiktet är glest och den dominerande arten är vitsippa. Övriga arter som påträffats är storrams, gulplister, gulsippa, skogsbingel, bergslok, harsyra, liljekonvalj, lundstjärnblomma och stor häxört. Det rinner fram en mindre bäck genom området söderut som torkar ut under torrperioder.

Planeringsområde S2a med svämdellövskog där flertalet av askarna är döda eller halvdöda.

Målkriterier för områdena S1 och S2

Areal naturtyper

- Arealen näringsrik bokskog (9130) ska ha en utbredning på minst 2,3 hektar.
- Arealen näringsrik ekskog (9160) ska ha en utbredning på minst 2,7 hektar.
- Arealen svämlövskog (91E0/9750) ska ha en utbredning på minst 2,5 hektar men kan med fördel utvecklas till svämdellövskog (91F0/9760).
- Arealen svämdellövskog (91F0/9760) ska ha en utbredning på minst 3,8 hektar.

Ekologiska strukturer och funktioner

- Samtliga skogsområden ska vara flerskiktade med stort inslag av grova¹¹ träd, hålträd, rötskadade träd eller på annat sätt biologiskt värdefulla träd. Ädellövträd ska dominera men andra arter, framförallt bärande och blommande, ska förekomma, med undantag av områden med svämlövskog med klibbal.
- De betade områdena ska domineras av en gles ekskog där förutsättningar finns för att utveckla vidkroniga träd och ett glest buskskikt med blommande och bärande arter, S1b-c.
- Bok ska utgöra minst 50 % av grundytan inom naturtypen näringsrik bokskog, S1a och S2b.

¹¹ Grova träd: träd över 80 cm diameter i brösthöjd.

- Ek ska utgöra minst 50 % av grundytan inom naturtypen näringsrik ekskog.
- Minst 30 m³/ha död ved ska finnas kontinuerligt i olika dimensioner och nedbrytningsstadier i form av lågor, högstubbar mm. inom samtliga delområden.
- Gran eller andra för området främmande trädslag ska inte förekomma¹².
- Blommande träd och buskar såsom hagtorn, slån, fågelbär med flera arter ska förekomma i bryn, kantzoner och gläntor.
- Hydrologin ska bevaras ostörd så att naturtyperna svämlövskog och svämädellövskog tillförsäkras översvämningar, S2a.

Typiska arter för naturtyperna

- I naturtypen *Näringsrik bokskog (9130)* ska det finnas de typiska arterna skogsbingel, sydlundarv, gulsippa, gulplister, storrams och bokkantlav.
- I naturtypen *Näringsrik ek- eller ek-avenbokskog (9160)* ska det finnas de typiska arterna skogsbingel, gulplister och guldlockmossa.
- I naturtypen *Svämlövskog (91E0/9750)* ska det finnas de karaktäristiska arterna skärmstarr, älggräs och humleblomster.
- I naturtypen *Svämädellövskog (91F0/9760)* ska det finnas de typiska arterna ek och ask.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 4.2 för områdena S1 och S2

Område S1a-c: Betad skog med naturvårdsskötsel

- Området ska betas men med tanke på vårflorans bevarande bör betesperiodens början senareläggas för att minska påverkan av trampskador på den tidigblommande lundfloran.
- Gamla/senvuxna eller grova träd samt bärande träd och buskar ska gynnas vid åtgärder. Vid behov ska röjning/avverkning av träd och buskar utföras kring enskilda grova och/eller vidkroniga träd för att gynna ljuskrävande arter. Sådana träd kan behöva friställas med försiktighet vilket innebär att åtgärderna utförs succesivt.
- Ersättningsträd till de gamla träden ska väljas ut och gynnas i ett tidigt skede. Vid behov bör träden skyddas mot betesdjur genom att taggiga buskar intill dem sparas eller att stockar eller ris läggs ut runt dem. Vid brist på ersättningsträd kan mindre områden fränstängslas för att gynna föryngring.
- Vid brist på död ved kan sådan tillskapas genom åtgärder på yngre träd genom olika veteraniseringsåtgärder, t ex genom ringbarkning. Sådana åtgärder bör genomföras i både solbelysta och skuggiga miljöer.
- Sykomorlönns utbredning ska begränsas.
- Vid mer omfattande avverkningar kan virket till stor del tas ut oavsett trädslag. Viss mängd ädellövved ska alltid lämnas kvar i högar som faunadepåer och som lågor.

Område S2a-b: Skog med viss naturvårdsskötsel

- Områden med svämlövskog lämnas i det närmaste för fri utveckling men naturvårdsinriktade åtgärder kan genomföras i syfte att skapa eller bibehålla mindre gläntor för att gynna fålskiktet, framförallt för arter som skogsveronika och ormbär, och för att

¹² Sykomorlön räknas ej till detta men ska alltid missgynnas till förmån för ädellövträd vid skötselåtgärder..

gynna utvecklingen av enskilda grova och/eller vidkroniga träd och ersättningsträd till dessa, S2a.

- Områden med näringsrik ekskog (9160) ska i huvudsak utvecklas genom naturlig dynamik med självföryngring där trädindivider dör av naturliga orsaker men åtgärder i yngre skikt (upp till ungefär 80 år) kan bli aktuella för att påskynda utvecklingen av en flerskiktad skog genom olika veteraniseringsåtgärder samt för att friställa träd eller för att öka mängden död ved, *del av S2a*.

Restaureringsåtgärder

- Ev. skapande av luckor i bokskogen för att gynna föryngring av bok samt för att öka mängden död ved genom t ex ringbarkning av träd, skapande av högstubbar eller andra veteraniseringsåtgärder. Veteraniseringsåtgärder nära stigar ska undvikas S2b.
- Påbörjad restaurering genom röjningsoch utglesning i trädskiktet inom planeringsområde S1b-c fullföljs för att skapa en mer ljusöppen betad skog som domineras av ek. Vid skötselåtgärder ska borttagande av sykomorlönns alltid prioriteras.

Planeringsområde S2b med enskiktad bokskog. En av områdets bäckar rinner söderut genom bokskogen

5.2 Planeringsområde Betesmark – B

Område	Markanvändning, trädslag	Mål, naturtyp
B1	Betesmark	Fuktängar (6410), torra hedar (4030), Silikatgräsmarker (6270)
B2	Trädklädd betesmark	Trädklädd betesmark (9070, 9071) med ek, bok

B1 – Betesmark

Utgörs av ett stort sammanhängande betesmarksområde som till största delen domineras av öppen mark med inslag av träd- och buskrika partier. Markförhållandena är något varierande men domineras av friskt till fuktig mark med inslag av fuktiga svackor och fuktstråk samt mindre partier med torra backar. Området är indelat i olika betesfällor. De norra delarna av betesmarksområdet samt de sydligaste delarna som gränsar mot Dalby Söderskog är i mindre omfattning påverkade av gödsling och hyser flera hävdgynnade arter, se kapitel 2.2.3. Dessa områden hyser även ett träd- och buskskikt med bl a ask, ek, hagtorn, hassel, hägg, körsbär, slån och vildapel.

Delar av områdets betesmarker utgörs av träd- och buskrik mark och betas främst av nötkreatur.

De mer kvävepåverkade öppna delarna utgörs av frisk mark med ett gräsdominerat och artfattigt fältskikt med arter såsom ängskavle, kamäxing, maskros och ängssyra. Bitvis förekommer dock inslag av mandelblom, dagglåpa, skallror, ärenpris, älgört och hirsstarr. I sydöstra hörnet finns en stenmursingärdad fälla med högvuxna träd av bl a apel, ask, ek, bok, rönn och ett betydande inslag av fruktträd som ger området en speciell prägel. Det finns inslag med fuktstråk och svackor som vid höga flöden är vattenfyllda samt en mindre damm för dricksvatten till betesdjuren. Bäck som rinner igenom området är till största delen kulverterad men det finns även öppna diken samt en mindre bäck i sydöstra delen som rinner vidare in till Söderskogen.

Västra delen av betesmarksområdet genomskärs av ett grävt dike i väst-östlig riktning som rinner in mot fuktmarken i sydvästra delen av Norreskogen.

B2 – Trädklädd betesmark

Utgörs av två delområden där det ena av dem är en fågata med gamla anor på frisk till fuktig mark som binder ihop det norra och södra betesmarksområdet. Området är klassat som naturtypen trädklädd betesmark – Ekhaigar (9071) och ingår i Natura 2000-området. Fågatan har utvidgats något åt öster på senare tid för att minskapåverkan av trampskador. Eftersom marken bitvis är mycket fuktigt blir det dock upptrampat i alla fall. Den östra delen av fågatan är mer träd- och buskrik med ett flertal medelålders ekar med högt ansatta men förhållandevis vida kronor. Förekomsten av död ved i form av lågor är riklig. I övrigt förekommer ask, al, hassel, hagtorn och hägg. Den västra delen, som är den ursprungliga fågatan, är öppnare med enstaka äldre träd av ek. I fältskiktet finner man arter som humleblomster, dagglåpa, ängsbrämma, veketåg, älgört, veketåg, gökblomster, kärrgröe och kärrkavle. Strax norr om markvägen i västra kanten fanns tidigare hartmanstarr och smörbollor som troligen påverkats negativt av djurens tramp.

I norra delen av naturreservatet finns ett även ett mindre område med 9070 som tidigare var klassat som 9130 och 9750. Marken är frisk och bitvis fuktig och två mindre bäckar rinner genom området. Flera av bokarna och askarna är i dåligt skick och flera av dem har dött under de senaste åren och förekomsten av död ved i form av rotvältor, lågor och högstubbar är stor. Ett mindre område mellan de två bäckarna, som idag domineras av björk, har tidigare utgjorts av en grandunge som blåste ner i stormen 1967. I buskskiktet förekommer arter såsom hassel, hagtorn, nypon och björnbär. Fältskiktet är gräsdominerat. I nordöstra delen finns en dunge med äldre grova bokar.

Målbildindikatorer för områdena B1 och B2

Areal naturtyper

- Arealen Trädklädd betesmark ska ha en utbredning på minst 1,7 hektar.
- Arealen Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030) ska ha en utbredning på minst 0,39 hektar.
- Arealen Fuktängar med blååtäl eller starr (6410) ska ha en utbredning på minst 3,7 hektar.

Ekologiska strukturer och funktioner

- Den torra hedens (4030) träd- och buskskikt ska inte täcka mer än 10 % av dess areal.
- Inom naturtypen Fuktängar med blååtäl och starr (6410) ska träd- och buskskikt i det närmaste saknas.
- Inom området med trädklädd betesmark (9070, 9071) ska det finnas gamla träd av ek och ersättningsträd till dessa, förekomst av blommande och bärande buskar samt död ved av olika beskaffenhet. Krontäckningen får inte överstiga 75 % av områdets areal.
- Betesmark utanför Natura 2000-området ska utgöras av en mosaik av öppna marker med enstaka inslag av buskar, framförallt de centrala delarna, och delar med ett påtagligt inslag av ett bärande och blommande träd- och buskskikt med grova hagmarksträd och ersättningsträd till dessa.
- Det ska finnas ett välutvecklat bryn med blommande och bärande buskar mot planeringsområde S1 och längs södra gränsen.
- Områdets betesmarker ska betas regelbundet och förnaansamling och igenväxningsvegetation som kan påverka florans negativt ska vara ringa.
- Vegetationen ska domineras av hävdgynnade arter och inslaget av konkurrenskraftiga ohävdarter såsom t ex vecketåg, hundkex och älgört ska vara ringa.
- Den långsiktiga existensen av fuktängarna i hela området ska säkerställas genom en hög grundvattennivå och naturlig variation i vattenståndet.

Typiska arter för naturtyperna

- I naturtypen *Torra hed* (4030) ska de typiska och karaktäristiska arterna knägräs, knippfryle och stenmåra förekomma.
- I naturtypen *Trädklädd betesmark* (9070, 9071) saknas uppgifter om typiska arter i nuläget och får kompletteras senare.
- I naturtypen *Fuktängar med blååtäl eller starr* (6410) ska de typiska arterna hirsstarr, gökblomster, blodrot och ängsbräsmå förekomma.
- Förekomsten av rödlistade eller av andra skäl skyddsvärda växt- och djurarter ska bevaras och utvecklas, så att de kan bibehållas i långsiktigt livskraftiga populationer.

Fägatan som förbinder den södra och norra delen av betesmarksområdet

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 4.2

- För att minska påverkan av alltför mycket trampskador bör fägatan stängas av på våren och hösten då det i regel är blött i marken då, *område B2*.
- Slåtter eller betesputsning vid behov, *område B1*.
- Vid röjning av vedartad igenväxningsvegetation ska avfallet föras bort eller eldas på plats som anvisas av reservatsförvaltaren, alternativt föras bort från betesmarken för att placeras i faunadepå.
- Framröjning av lämpliga ersättningsträd av ek.

Restaureringsåtgärder

- Åtgärder kan genomföras för att på sikt öka antalet framtida solitära träd i området. Åtgärderna kan innebära allt från utplantering av ekplantor till underlättande av spontan etablering. Ekplantorna bör skyddas mot nedbetning genom frånstängsling, delar av område B1.

6 Friluftsliv

Naturreseptatet Dalby Norreskog ligger i omedelbar anslutning till nationalparken Dalby Söderskog och naturreseptatet Skrylle och i nära anslutning till tätorten Dalby. Området utnyttjas idag som ett strövområde men begränsas dock något av att det är betesmark. Den stora betesslätten kan bl a nås via stigar genom nationalparken. Området kan även nås via stigar från naturreseptatet Skrylle som leder in i områdets nordöstra hörn och vidare in genom Norreskogens bokskogsområde och ut på

markvägen som går längs områdets östra gräns. I betesmarksområdets östra del, som ligger på torr höglänt mark, finns en vandringsled. Det finns en del övergångar, spänger och stigmarkeringar samt bänk och bord i naturreservatet i dagsläget men det finns behov av att utveckla detta vidare för att underlätta för besökare.

Spång över ett fuktstråk i nordöstra delen av naturreservatet.

6.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar

Syftet med anläggningarna för besökarna är att tillgodose allmänhetens intresse av att utnyttja området som ett strövområde.

Mål:

- Det ska finnas minst 6 informationsskyltar, se bilaga A.
- Det ska finnas en enklare parkeringsplats samt en handikappsparkering, se bilaga A.
- Det ska finnas en rastplats med bänk och bord, se bilaga A.
- Det ska finnas stängselövergångar/grindar och vid behov spänger på strategiskt lämpliga ställen för att underlätta för besökarna.
- Det ska finnas minst en markerad stig genom området från Dalby Söderskog i söder till nordöstra delen vidare emot Skrylle.

Skötselåtgärder:

- Löpande underhåll av gränsmarkeringar och anläggningar såsom informationsskyltar, stigmarkeringar, stängselövergångar, spänger, parkeringsyta, eldplats och rastplats.
- Markering av stig.
- Anordna parkeringsplats.

7 Jakt och fiske

Enligt reservatsbeslutet är det förbjudet att bedriva jakt under lördagar, söndagar och helgdagar samt att viltutfodra. Vildsvinsstammen i området och på marker i nära anslutning till reservatet har ökat under senare tid. För att kunna begränsa vildsvinsstammen är det därför viktigt att det jagas vildsvin i området. För att underlätta för detta och för att få en bättre säkerhet i samband med jakt är åteljakt att förordas. Detta är möjligt genom det undantag som finns för åtling i reservatsbeslutet.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

Restaureringen av skogsområdena bör följas upp under enklare former för att kunna bedöma hur betet påverkar de tidigblommande arterna i fältskiktet. Det bör utföras en inventering av ryggradslösa djur eftersom kunskapsläget om denna artgrupp är bristfälligt samt en florainventering eftersom många av de inrapporterade fynden är gamla uppgifter. Kunskapen om områdetsunga har förbättrats avsevärt efter att mykologiska föreningen Puggehatten haft en exkursion till naturreservatet i oktober 2020. Det kan dock vara önskvärt med en utförlig inventering av områdetsunga för att följa upp effekten av de skötselåtgärder som utförs,

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

9.3 Uppföljning av kostnader

Görs årligen enligt riktlinjer från Naturvårdsverket av den som ansvarar för skötseln.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Planeringsområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
	Skapa luckor och död ved	Inom 5 år, därefter vid 5–10 år upp till 30 år	S1b och S2b	Förvaltaren	2	Åtgärdena görs företrädesvis motormanuellt, så att inga körskador uppstår
	Röjning och underhåll av gläntor	Löpande	S2a	Förvaltaren	1	Åtgärden görs motormanuellt
	Avverkning och röjning i betad skog	Löpande	S1b-c	Förvaltaren	1	Åtgärden görs företrädesvis motormanuellt
	Framröjning av vidkroniga träd och ersättningsträd	Löpande	S1 och S2	Förvaltaren	1	
	Röjning av igenväxningsvegetation	Löpande	B1, B2	Betesarrendator	1	Vid behov
	Ev. slåtter/betesputsning	Vid behov	B1	Betesarrendator	3	
Anläggningar	Anläggande och underhåll av parkeringsplats	Snarast	Enligt bilaga A	Förvaltaren	1	
	Underhåll av stängsel	Löpande		Betesarrendator	1	
	Uppsättande av stängselövergångar och spänger	Snarast	Enligt bilaga A	Förvaltaren	1	
	Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	Snarast, sedan löpande	Enligt bilaga A	Förvaltaren	1	
	Underhåll av gränsmarkering	Löpande	Hela området	Förvaltaren	1	
	Restaurering och underhåll av rastplats med bänk och bord	Snarast, sedan löpande	Enligt bilaga A	Förvaltaren	2	
	Markering och underhåll av stigar	Löpande	Enligt bilaga A	Förvaltaren	2	

11 Rödlistade arter

Nedan förtecknas rödlistade arter, eller i övrigt naturvårdsintressanta arter som noterats i området från 1993 och framåt (senaste 25 åren). Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt ArtDatabankens rödlista från 2015¹³. Kärleväxter, är relativt väl eftersökta medan t.ex. lavar, mossor och insekter är mer bristfälligt undersökta.

Organism-grupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Fridlyst art	Natura 2000 art	ÅGP art
Växter	Backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	VU	ja		
	Kärrjohannesört	<i>Hypericum tetrapterum</i>	NT			
	Skogsveronika	<i>Veronica montana</i>	NT			
	S:t Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>		ja		
	Majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis</i>	NT	ja		
	Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>		ja		
	Tvåblad	<i>Listera ovata</i>		ja		
	Hartmansstarr	<i>Carex hartmanii</i>	VU			
	Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT			
	Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>		ja		
	Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR			
	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN			
Fåglar	Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT			
	Glada	<i>Milvus milvus</i>			ja	
Svampar	Cinnobermussling	<i>Crepidotus cinnabarinus</i>	VU			
	Stor tratticka	<i>Picipes badius</i>	NT			
	Bronssopp	<i>Butyriboletus appendiculatus</i>	NT			
	Kortfotkremla	<i>Russula curtipes</i>	NT			

¹³ Hotkategorier enligt fastställd svensk rödlista av ArtDatabanken från 2020. Hotkategorierna är: NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, RE=försvunnen och DD=kunskapsbrist, LC= Rödlistade 2005, numera livskraftiga populationer; S= Signalart; ÅGP= ingår i ett åtgärdsprogram för hotade arter.

12 Källor

12.1 Litteratur

Sörensson, M. 2008. Pilotinventering av den sapro-xyliiska insektsfaunan i Dalby Söderskog. Länsstyrelsen Skåne.

Länsstyrelsen Skåne, 1979. Beslut och skötselplan till naturreservatet Dalby Norreskog.

Länsstyrelsen Skåne, 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Dalby Norreskog.

Länsstyrelsen Skåne, 2012. Förslag till skötselplan för naturreservatet Dalby Norreskog samt inkomna yttrande i samband med remissen.

12.2 Kartor, databaser och hemsidor

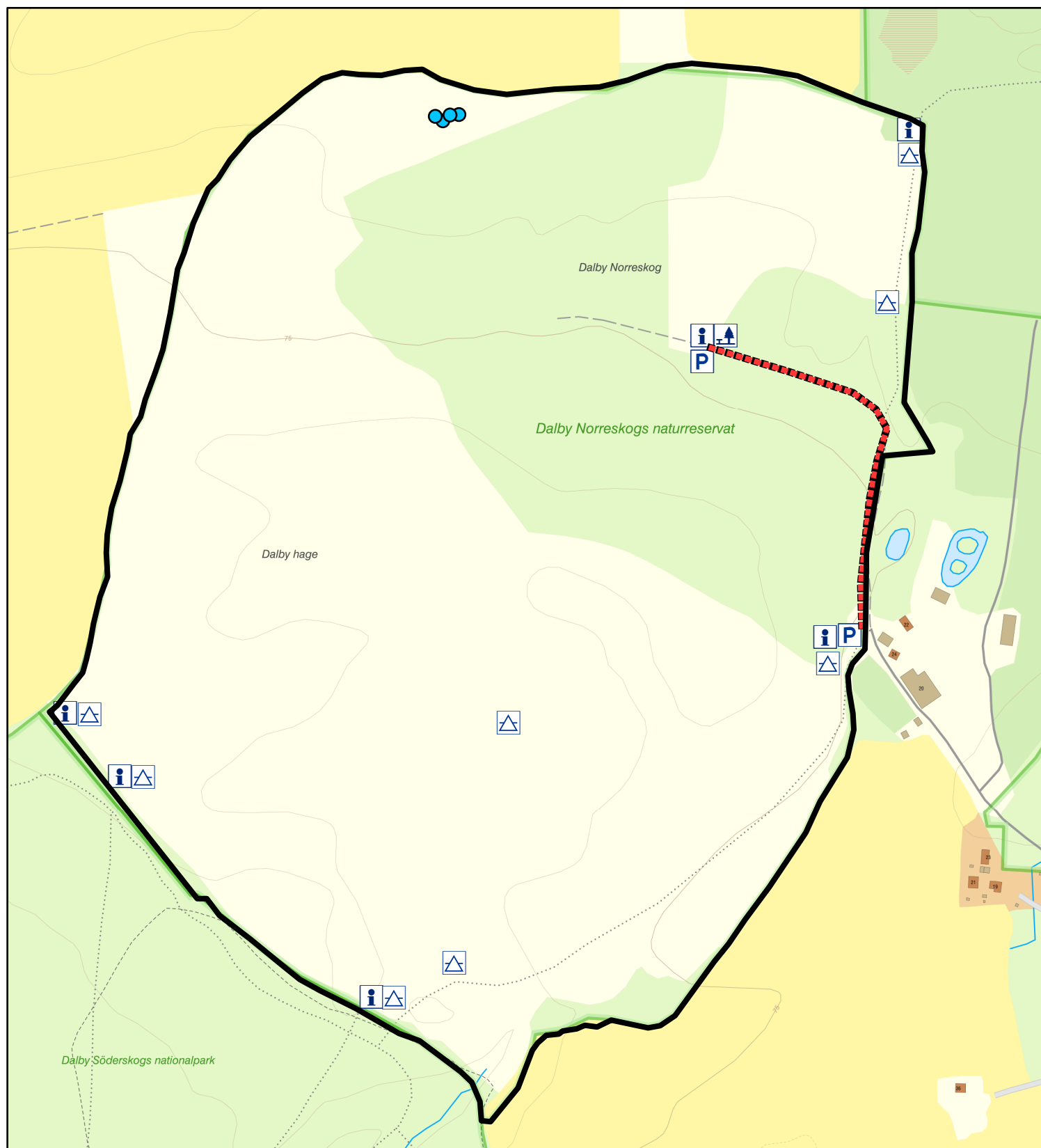
<https://apps.sgu.se>

<https://www.artportalen.se>

<https://artfakta.artdatabanken.se>

12.3 Muntliga kontakter

Lennart Segerbäck, Lunds botaniska föreningen

Bilaga A, Naturreservatets gräns och anläggningar Naturreservatet Dalby Norreskog, Lunds kommun

- Naturreservatets gräns
- väg cykling ridning
- Informationsskylt
- Övrig kulturhistorisk lämning
- P-plats
- Rastplats
- Stängselgenomgång

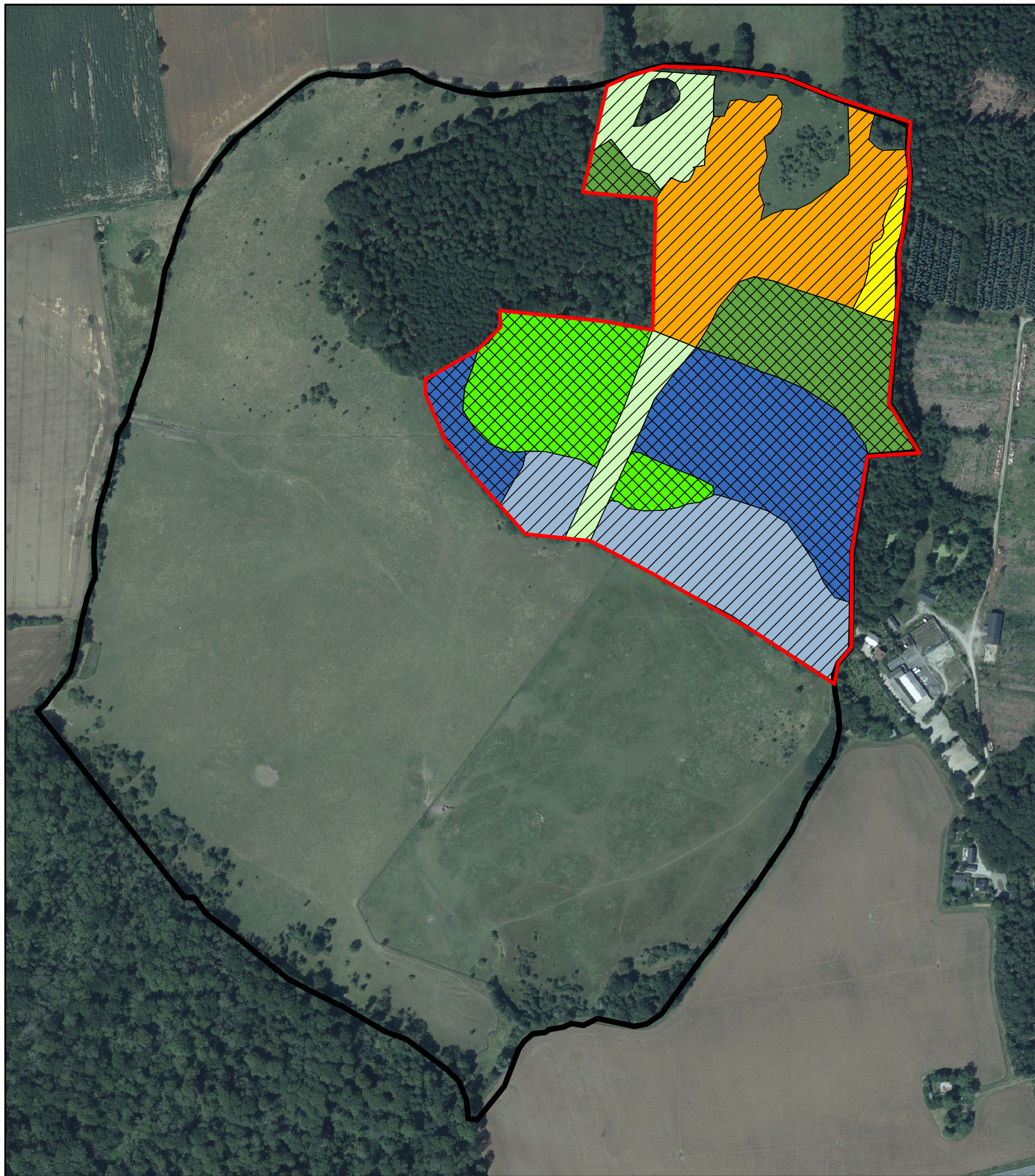
Länstyrelsen
Skåne

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Dalby Norreskog
Tillhör Länstyrelsens beslut
dnr 511-6663-2018 1281-217

© Länstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B. Karta med Natura 2000-objektet Dalby Norreskog, Lunds kommun

Länsstyrelsen
Skåne

Naturreservatets gräns

Gräns Natura 2000

Torra hedar - 4030

Fuktäng - 6410

Trädklädd betesmark - 9070

Trädklädd betesmark Ekhagar - 9071

Näringsrik bokskog - 9130

9160

Svämlövskog - 9750

Svämädellövskog - 9760

Fullgod bevarandestatus

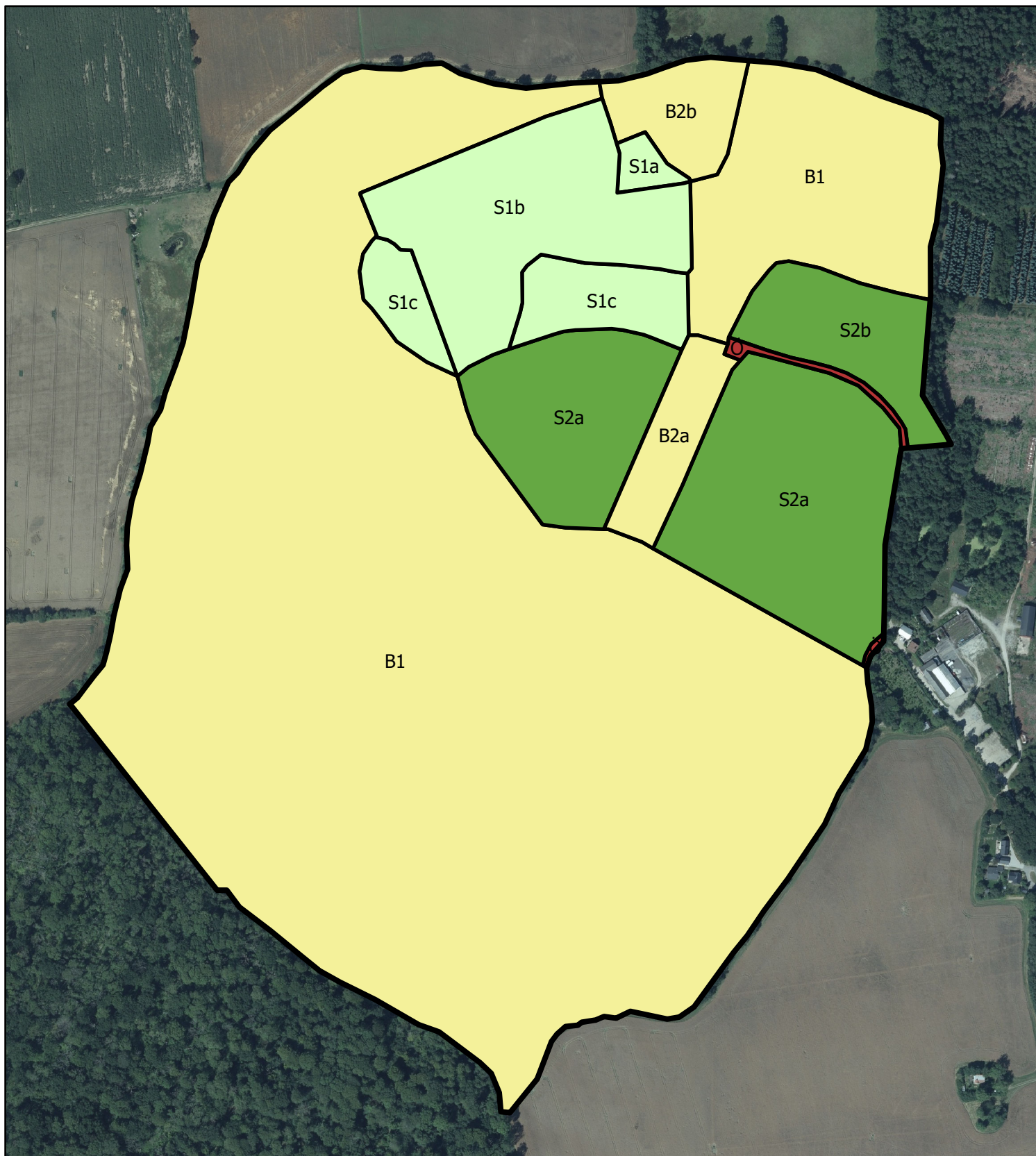
Ej fullgod bevarandestatus

0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Dalby Norreskog
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-6663-2108 1281-217

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C. Karta med planeringsområden Naturreservatet Dalby Norreskog, Lunds kommun

Länsstyrelsen
Skåne

0 100 200 300 Meter

Naturreservatets gräns	S1b - Betad skog
B1 - Betesmark	S1c - Betad skog
B2a - Trädklädd betesmark fägata	S2a - Skog med naturvårdsskötsel
B2b - Trädklädd betesmark	S2b - Skog med naturvårdsskötsel
S1a - Betad skog	Ö - Övrig mark

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Dalby Norreskog
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-6663-2018 1281-217

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreservatet Dalby Norreskog i Lunds kommun syftar till att långsiktigt bevara och utveckla ett betesmarks- och skogsområde med lång hävdkontinuitet.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefulla natur- och friluftsområden genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med naturreservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området.

**Länsstyrelsen
Skåne**

www.lansstyrelsen.se/skane

Sammanställning av remissyttranden samt Länsstyrelsens bemötande

Statens fastighetsverk (SFV)

1. De påtalar att området har mycket stort kulturhistoriskt värde och framför att området troligen utgjort en medeltida jaktpark för kungen och hans behov och att området betats av hästar under exceptionellt lång tid. De ifrågasätter bland annat därför det snäva förslaget på syftet med reservatet och anser att det innebär en betydande inskränkning jämfört med tidigare syften och att det kan leda till en förändring av markanvändningen som inte tar vara på de kulturhistoriska värdena eller säkrar friluftslivets intressen. De noterar att ambitionen att göra området attraktivt för friluftslivet helt försvunnit från syftet och anser att nuvarande förslag istället lyfter bevarandet och utvecklingen av biologisk mångfald och att det innebär en helt ny form av markanvändning som aldrig varit aktuell i ett historiskt perspektiv och att det är tveksamt om det alltid går att förena med de rekreativa aspekterna och värdena i området. De föreslår därför att de rekreativa värdena återförs till syftet liksom att bevarandet och utvecklandet av en aktiv beteshävd får samma dignitet som bevarandet och utvecklandet av biologisk mångfald.
2. De påtalar att vissa formuleringar kring skogsskötseln om uttag av virke är något ofullständiga och delvis motstridiga. SFV anser att ett förbud mot uttag av trädbiomassa kan innebära stora problem att vidmakthålla ett bra bete och för det rörliga friluftslivet och anser därför att den begränsningen ska tas bort. De anser att det räcker med en viljeyttring att t ex frihugga ädellövträd och att skapa grov död ved.
3. De anser att de övergripande skrivningarna i förslag till beslut om hur syftet ska uppnås delvis är inkonsekventa då det står att ädellövskogen ska utvecklas till en naturskog med naturlig intern dynamik samtidigt som det föreslås åtgärder. De anser att det övergripande målet för området istället bör vara att så långt som möjligt rekonstruera en glest betad skog men att det i de delar som hyser svämlövskog kan vara befogat med intern dynamik men att dessa delar endast utgör en mindre del av områdets skogar och att denna dynamik inte bör vara med i det övergripande målet.
4. De har synpunkter på bedömningen av ekosystemtjänster då det är oklart om den avser reservatsbildningen som sådan eller om det är nya beslutet i förhållande till det gamla. De håller inte med om de bedömningar som gjorts om t ex produktion av kött eftersom det kommer att försvåras om del av betesmarken görs om till våtmark, att jakt påverkas negativ då det införs begränsningar i att åtla och att ”tillhandahållande av attraktiva miljöer för t ex vandring” påverkas negativ på grund av skrivningar om att inget virke får

Postadress	Besöksadress	Telefon / Fax	Bankgiro	E-post och webb	Sociala medier
205 15 Malmö	Södergatan 5	010-224 10 00 vx	102-2847	skane@lansstyrelsen.se	Facebook: lansstyrelsenskane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 11 00		www.lansstyrelsen.se/skane	Twitter: @lstskane

tas ut i vissa miljöer då det kommer att försämrade framkomligheten rejält. De menar att för de övriga fallen kommer det inte att bli någon förändring av ekosystemtjänsternas funktion men att länsstyrelsen gjort bedömningen om att alla påverkas positivt. De föreslår därför att den ska utgå eller att det kompletteras med någon form av analys för att orsakssambanden ska bli begripliga.

5. De vill att man ska vara konsekvent vad gäller bekämpning av invasiva arter och att det även ska omfatta sykomorlön som dessutom är giftig för hästar.
6. De är kritiska till förslaget att skapa en mer naturlig hydrologi på betesmarken genom att den delvis rörlagda bäckfåran öppnas upp och återställs till ett meandrande lopp samt att anlägga ett småvatten på låglänt fuktigt område. De menar att människan historiskt har påverkat vattendraget vilket syns på en historisk karta från 1786 och anser därför att det är kulturhistoriskt rätt att bevara och vårda dessa lämningar. De anser att målet om att det ska vara en naturlig hydrologi med inslag av småvatten kan bli problematiskt för betesdriften i området eftersom det finns risk att betesarealen minskar, vilket försämrar arrendatorernas ekonomi vilket i sin tur kan hota betesdriften, och att det kan försämrade djurens hälsa. SFV anser därför att kulvertarna ska vara kvar och att dess funktion ska återställas. För att kunna ta ställning till skötselplanens förslag med öppet dike måste hydrologin utredas i området så att det framgår hur det historiskt har avvattnats och hur området idag påverkas av omgivande täckdikningar, bebyggelse och infrastruktur.

Länsstyrelsens bemötande:

1. Länsstyrelsen håller inte med om att det kommer att bli ett snävare syfte jämfört med det gamla reservatsbeslutet och anser inte heller att det kommer att leda till förändrad markanvändning som inte tar vara på de kulturhistoriska värdena. I syftet framgår det att områdets natur- och kulturpräglade miljöer ska skyddas, vårdas och utvecklas och att man ska tillgodose behovet av områden för friluftslivet och för upplevelser av områdets kulturlämningar. Det finns inga inskränkningar i vilka djurslag som får beta området så det kommer fortsättningsvis vara möjligt för hästar att beta markerna. Eftersom området blivit ett Natura 2000-område efter att beslut om naturreservat fattades innebär det att detta måste inarbetas i det nya beslutet. Det måste därför finnas med i det nya syftet vilket innebär att arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv, alltså biologiska värden, lyfts fram. Vad gäller friluftslivet föreslås det i beslut och skötselplanen olika anordningar för att underlätta för besökare såsom bänk och bord, parkering och övergångar och anser därför att friluftslivets intressen till stor del tillgodosätts. Med tanke på denna ambitionsnivå och er synpunkt om att de rekreativa värdena är viktiga så stryks "under enklare former" i syftet.

2. Länsstyrelsen tar era synpunkter i beaktande vad gäller möjlighet till uttag av trädbiomassa inom betade skogsområden men håller inte med om att det räcker med en viljeyttring istället för förbud om att bortföra död ved. Ett reservatsbeslut är ett långsiktigt skydd och det är viktigt med ett beslut där det tydligt framgår vad som gäller. Reservatets förvaltare är undantagen föreskrifterna enligt vad som framgår av B-föreskrifterna för att kunna utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet. I förskrift B2 framgår det bl a att det kan bli aktuellt med avverkning av träd och buskar inom skogsområden. I syftet står det att ingen levande eller död ädellövved ska tas bort från obetade skogsområden. Länsstyrelsen håller med om att det inom de betade skogsområdena är lämpligt med visst uttag av trädbiomassa. Dels för att gynna betet, dels för framkomligheten för besökare. I förslaget framgår det i kapitel 4.2 att en del av virket kan tas ut vid restaureringsåtgärd inom betade skogsområden men att en viss del ska lämnas kvar, framförallt ek, i form av lågor och faunadepåer. Länsstyrelsen justerar skrivningen så att det tydligt framgår att det även finns möjlighet att ta ut virke av ädellöv i betad skog men vidhåller att en viss mängd ska sparas som lågor och faunadepåer. Däremot anser länsstyrelsen att man inom övriga skogsområden ska lämna kvar avverkad ädellövved men att uttag av sådant som inte är ädellövträd kan vara möjligt i den mån det är görligt. En stor del av de obetade skogsområdena är fuktiga ädellövskogar som inte är lämpliga att tillgängliggöra för friluftslivet och det kan vara svårt att utföra åtgärder utan att markskador uppstår.
3. Länsstyrelsen håller med om att det kan uppfattas som motsägelsefullt med föreslagna skrivningarna och har justerat beslut och skötselplan till viss del. Länsstyrelsen håller dock inte med att det övergripande målet för de skogliga delarna inom natura 2000-området bör vara att rekonstruera en glest betad skog och att det endast är en mindre del som utgörs av svämlövskog. Drygt halva arealen utgörs av svämlövskog (91E0 och 91F0). Områden med naturtypen näringsrik ekskog (9160) ingår till viss del i det angränsande betade skogsområdet, men med tanke på att det är relativt fuktig mark så bedöms det inte som lämpligt att ytterligare delar med 9160 betas eftersom det då finns risk för alltför omfattande markskador och negativ påverkan på markfloran.
4. Länsstyrelsen håller med om att det råder oklarheter vad gäller bedömningen av ekosystemtjänsterna eftersom området redan är skyddat som naturreservat och tar bort stycket.
5. Vad gäller förekomst av sykomorlön så förstår Länsstyrelsen att det kan vara ett problem då den är giftig för hästar och tar bort skrivningen i skötselplanen om att enstaka större träd av sykomorlön kan sparas om de bedöms hysa värdefulla strukturer eller arter. Arten är klassad som invasiv men det finns i dagsläget inget lagkrav på att den ska utrotas. Med tanke på att det finns många invasiva arter där det finns lagkrav på att de ska utrotas så är det svårt att ha högsta prioritet på att bekämpa sykomorlön i alla

skyddade områden. Därmed inte sagt att den inte kan vara ett problem och att man inte ska försöka begränsa artens utbredning. Länsstyrelsen har som ambition att gynna ädellövträd i Dalby Norreskog och kommer att prioritera borttagande av sykomorlön i samband med alla skötselåtgärder i skogen. Om all sykomorlön skulle tas bort på en och samma gång kan det få en negativ påverkan på skogsmiljön med tanke på den röjgödslingseffekt och det ökade ljusinsläppet som blir efter en sådan åtgärd.

6. Eftersom det har varit ett så stort motstånd från både SFV och arrendatorerna i området väljer Länsstyrelsen att inte gå vidare med de föreslagna åtgärderna vad gäller att öppna upp den bitvis trasiga rörlagda bäckfåran och att anlägga ett mindre småvatten. Länsstyrelsen håller dock inte med om alla de motargument som framförts och hoppas på att en diskussion om de föreslagna åtgärderna kan återupptas i framtiden. Vad gäller förslag på att återställa kulvertarnas funktion så vill Länsstyrelsen passa på att förtydliga att den rörlagda bäcken betraktas som en vattenanläggning enligt miljöbalken 11 kap 4§. Då har man som ägare till diket både rätt och skyldighet att underhålla anläggningen så att den inte påverkar andra allmänna eller enskilda intressen.

(arrendator): De vill gärna vara delaktiga i att skapa en mer värdefull betesmark men anser att många formuleringar i dokumentet om skapande av naturreservat Dalby Norreskog gör dem väldigt bekymrade över hur driften av betesmarken ska se ut framöver. Deras största anledning till oro är förslagen på att återställa hydrologin och de framför flera synpunkter och frågor på hur detta kan komma att påverka deras brukande av marken, vilka till viss del redovisas här. Sammantaget ser de att det finns stora risker för försämring av betesmarken ur ett brukarperspektiv men också ur ett produktions- och djurhälsoperspektiv. De är förvånade över hur potentiellt jättestora förändringar som myndigheten vill åstadkomma utan att vara specifik om vad meningen egentligen är, hur stora ytor som det faktiskt ska göras åtgärder på.

De påtalar att den kulvert som finns inte är helt fungerande vilket gör att djuren på deras del av betet inte får tillräckligt med vatten under torra förhållanden och anser att detta vattenproblem måste lösas på ett eller annat sätt. De påtalar att det i själva grundandet av naturreservatet står att den inte är lämplig att laga. Som det är nu får de köra ut vatten flera gånger om dagen när det var full beläggning på betet och sommaren var som torrast och anser att det är upprörande att betesdjuren inte kan prioriteras högre och menar att det finns en lösning på problemet. De föreslår att man istället bör laga kulverten, gör en borra eller trycka ner ett spjut.

Det som de är mest oroliga för är de formuleringar som finns i beslut och skötselplan om att skapa en mer naturlig hydrologi på betesmarken och anser att det är oklart vad som avses. De framför farhågor om att avföring och markpartiklar från tramp kommer att hamna i dricksvattnet och är oroliga för att artsammansättningen ska ändras så att det blir mer arter med dåligt fodervärde om det blir mer blöta områden som kan förvandlas till kärr och

gölar och att det finns risk för markskador och det kan vara svårt att få det tillräckligt nedbetat vilket leder till merarbete eftersom det kommer att krävas fler fällor och mer staket och fler djur måste hållas på bete under tidig säsong. Detta kan innebära en ekonomisk förlust eftersom det kan påverka EU-stöden. Idag betar kor och hästar marken men om det blir stora blöta områden kanske hästägarna inte är så intresserade av att ha sina hästar där eftersom skaderisken kan öka på grund av stenar under vattnet som hästarna inte ser, ökat insektstryck och stillastående vatten som de dricker av. Det måste även kunna ha möjlighet till att hämta sjuka djur och om de lägger sig i ett vattenfyllt område och om det dessutom finns andra småvatten i vägen för fordon att köra ut till djuret kan det bli en mindre katastrof. Det kan påverka möjligheten att hitta djurhållare som vill släppa sina djur på bete där. Om önskan är att hålla en fin bäckfåra där vattnet ska slingra sig genom landskapet så kommer det att behöva ett stort mått av underhåll eftersom djuren rör sig över ytorna och trampar ner bäckkanterna.

De vill därför att man bordlägger ombildandet av naturreservatet till adekvata utredningar gjort och skarpa förslag lagts fram alternativt stryka alla meningar som omfattar återskapande av naturlig hydrologi och istället fokuserar på skapande av tillförlitlig vattenförsörjning till betesdjuren eftersom det är akut.

Länsstyrelsens bemötande:

Eftersom det framförts så starkt motstånd och många synpunkter på förslagen på att öppna upp den rörlagda bäckfåran samt att skapa ett mindre småvatten inom betesmarksområdet från både arrendatorer och markägaren har Länsstyrelsen bestämt sig för att inte gå vidare med de föreslagna åtgärderna. Länsstyrelsen kan till viss del förstå oron men håller inte med om alla de farhågor som framförts. Länsstyrelsen har en stor erfarenhet av att förvalta många likande områden som betas av både häst och nötkreatur där det förekommer både våtmarker och rinnande vattendrag.

Vad gäller synpunkterna på problem med dricksvatten till betesdjuren så förstår Länsstyrelsen att det är ett bekymmer och medverkar gärna till att försöka lösa problemet men anser att huvudansvaret inte kan ligga på reservatets förvaltare.

Länsstyrelsen är medveten om att det rörlagda diket/bäcken är i dåligt skick och har noterat att det finns slukhål på flera ställen. Länsstyrelsen håller inte med om att det i själva grundandet (reservatsbeslutet från 1979) står något om att det inte är lämpligt att laga det kulverterade diket. Den rörlagda bäcken betraktas som en vattenanläggning enligt miljöbalken 11 kap 4§. Då har man som ägare till diket både rätt och skyldighet att underhålla anläggningen så att den inte påverkar andra allmänna eller enskilda intressen.

Skogsstyrelsen: De har inget att erinra mot bildandet av och skötselplanen för Dalby Norreskog utan ser positivt på att naturvärdena skyddas långsiktigt och i enlighet med framtagna skötselplan.

Lunds kommun: De är positiva till att Länsstyrelsen ser över och reviderar beslutet och skötselplanen och ser det som mycket positivt att man med förtydligade föreskrifter och instruktioner för skötseln bland annat möjliggör en återställning av vattenmiljöer som tidigare funnits i området. De anser att ett nytt beslut innebär ett stärkt skydd för området och en bättre möjlighet att bevara den biologiska mångfalden för framtiden och att det är bra att föreskrifter för allmänheten ses över och att föreskrifter som inte bedöms som nödvändiga tas bort så att friluftslivet inte försvåras i onödan.

Länsstyrelsens bemötande: Vad gäller förslag på att öppna upp den kulverterade bäcken se kommentarer ovan till markägare (SFV) och arrendatorer.

Sveriges geologiska undersökning (SGU): Avstår ifrån att yttra sig i ärendet.

Försvarsmakten: De har inget att erinra.

E.O.N Energidistribution AB: De konstaterar att området inte berör deras koncessionsområde för elnät och tar därmed inte ställning till förslaget.

Trafikverket: Förslaget berör inte några statliga vägar och har därmed inget att erinra mot förslaget.

Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap SLU [REDACTED] Anser att det som helhet är väl beskrivna förslag om reservatsbildande och skötselplan. Påtalar att det är särskilt viktigt att man regelbundet följer upp beteseffekter i skogen och undviker körsador vid gallringar vilket skedde i samband med en gallring 2009 och att det vore fint om man kunde öppna upp bäcken på betesslätten igen. Vidare framförs synpunkter på skötselplanen, bl a att bete i skogen bör börja senare för att skydda markfloran och att bete inte är bra för naturtypen näringsrik ekskog (9160). Vidare framförs synpunkter på att naturtyperna svämlövskog och svämädellövskog bedömts hysa en fullgod bevarandestatus då de har påverkats av askskottsjukans effekter vilket försämrat bevarandestatusen. Vidare framförs att mycket skogsveronika (VU) setts söder om vägen 2016.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen håller med om att det är viktigt att åtgärder ska utföras så att inge markskador uppstår och kan bara beklaga att fallet blev så i samband med gallringen 2009. I skötselplanen står det att samtliga åtgärder ska ske med stor försiktighet och med den mest skonsamma metoden, företrädesvis motormanuellt, för att skador på mark inte ska uppkomma. Länsstyrelsen håller även med om att det kan vara lämpligt med ett senare betespåsläpp i de skogliga delarna för att minska påverkan på markfloran vilket framgår i skötselplanen. Vad gäller eventuellt utökning av bete i naturtypen 9160 så håller Länsstyrelsen med om att det kan riskera att skada fåltskiktet alltför mycket och ändrar i skötselplanen. Vad

gäller förslag på att öppna upp den kulverterade bäcken se kommentarer ovan till markägare (SFV) och arrendator.

Kraftringen: Har inga synpunkter.

Lunds Botaniska föreningen (LBF): Har inget att erinra mot förslaget till beslut och skötselplan och anser att de strängare föreskrifterna rörande hydrologi, användningen av handelsgödsel, stödutfodring och sambete har goda förutsättningar att gynna de djur- och växtarter som finns i området och på sikt öka bevarandestatusen för naturtyperna inom Natura 2000-området. De är positiva till att öppna upp den rörlagda bäckfåran. För att underlätta etablering av fuktgynnade arter från de norrut liggande fuktängarna bör fågatan vara öppen under den period då kreaturen har störst möjlighet att sprida frön mellan de två områdena (sensommaren – hösten). De påtalar att artportalen innehåller få sentida fynduppgifter och att det inte skulle skada med en uppdaterad inventering av områdets flora. Vidare har de några synpunkter av redaktionell karaktär.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen håller med om att det skulle vara bra med en uppdaterad florainventering och kompletterar skötselplanen med att det bör göras. Länsstyrelsen har haft kontakt med och varit ute i fält tillsammans med representant från LBF i samband med framtagandet av skötselplanen. Vad gäller förslag rörande hydrologin se kommentarer ovan till SFV och arrendator.

Skånes Mykologiska förening (Puggehatten): De ser mycket positivt på, och tillstyrker, förslaget att bilda naturreservatet Dalby Norreskog och bedömer att de föreslagna målen för markanvändning och skötsel och föreslagna åtgärder i huvudsak är positiva för områdets funga. De anser att det med tanke på närheten till Dalby Söderskog, där det finns många rödlistade arter, är förvånande att det rapporterats så få svampfynd i området. De tror att en del av de fynd som registrerats för Söderskogen troligen är fynd i betesmarkerna som tillhör Norreskogsreservatet. Med tanke på områdets mykologiska potential och den förhållandevis dåliga kunskapen om fungan vore det önskvärt med en inventering. De påpekar vikten av att den övergångsutfodring av betesdjur som får ske enligt undantag till föreskrift A6 sker på platser som redan är gödselpåverkade. Vad gäller undantaget för A11, framgår det inte klart om denna åtling är begränsad till jakttillfällena eller får bedrivas under längre tid. Lång tids åtling innebär rimligen att vildsvinen hålls kvar på platsen med risk för stora skador på ett mindre område.

Länsstyrelsens bemötande: Efter remissen har föreningen haft en exkursion till området oktober 2020 vilket innebär att kunskapen om områdets funga avsevärt förbättrats vilket Länsstyrelsen är mycket tacksam för. Även om kunskapsläget förbättrats håller Länsstyrelsen med om att det kan vara lämpligt att komplettera skötselplanen under kapitel 9 med förslag på att även inventera fungan i området och lägger till det. Vad gäller synpunkt på övergångsutfodringen så kompletteras undantag till föreskrift A6

med att de ska ske i överenskommelse med naturreservatets förvaltare och skötselplanens kapitel 4.2 kompletteras med att det ska ske på plats som saknar floravärden och som redan är näringspåverkad. Undantaget till föreskrift A11 om åtling har kompletterats med att omfattning och plats för åtling ska överenskommas med naturreservatets förvaltare.

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till Regeringen, Miljödepartementet. Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 3 januari 2022
Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).